

Vývoj a prognóza vývoje hrozeb na území České republiky

Threat historical evolution and evolution prognosis in Czech republic

Jan Vávra

Bakalářská práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan VÁVRA**
Osobní číslo: **A08101**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Vývoj a prognóza vývoje hrozeb na území České republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši na téma hrozby v bezpečnostním prostředí České republiky.
2. Pojednejte o vývoji vybraných hrozeb v bezpečnostní prostředí České republiky.
3. Popište aktuální stav a vliv vybraných hrozeb na bezpečnostní prostředí České republiky.
4. Formulujte prognózu vývoje vybraných hrozeb na území České republiky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **Bezpečnostní strategie ČR 2011. Usnesením vlády ČR č. 665 ze dne 8. září 2011 o Bezpečnostní strategii České republiky.**
2. **Frank, L. Analýza a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik v ČR, Dizertační práce, Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií, Brno, 2006**
3. **Bezpečnostní rada státu, Úřad vlády České republiky, Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky, PRAHA, 2000**
4. **MV ČR, Odbor Bezpečnostnej Politiky, Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, Krizové řízení, Praha 2005**
5. **Paleček, M. a kol., Prevence rizik, Praha 2006, ISDN 80-245-1117-7**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Hromada, Ph.D.**
Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce: **24. února 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **25. května 2012**

Ve Zlíně dne 24. února 2012

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá vývojem a prognózou vývoje hrozeb na území České republiky. V první části bakalářské práce je rozebírán bezpečnostní vývoj v České republice a následně jsou vymezeny jednotlivé bezpečnostní hrozby. Výstupem práce je provedení bezpečnostní prognózy, která je rozdělena do jednotlivých problematik a naznačení vývoje v PKB vzhledem k bezpečnostnímu vývoji v ČR.

Klíčová slova: hrozba, prognóza, bezpečnost, bezpečnostní prostředí, kyberprostor

ABSTRACT

This thesis deals with the development and prognosis of development threats in the Czech Republic. In the first part of this work is discussed about security development in the Czech Republic and subsequently are defined the different security threats. The outcome of this work is implementation of security prognosis, which is divided into individual issues and suggests the development of PKB due to security development in the country.

Keywords: threat, prognosis, security, security environment, cyberspace

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu Ing. Martinovi Hromadovi Ph.D. za odborné a vstřícné vedení mé bakalářské práce. Také bych chtěl poděkovat své rodině za podporu při tvorbě bakalářské práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.1 DEFINICE BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ	12
1.2 PŘEROD BIPOLÁRNÍHO SVĚTA V MULTIPOLÁRNÍ	12
1.3 TRANSFORMACE ARMÁDY ČSR A ČR	13
1.3.1 Rozpad SSSR	13
1.3.2 Vstup ČR do NATO	14
1.3.3 Profesionalizace armády ČR	15
1.4 VYMEZENÍ POJMŮ SYMETRICKÁ A ASYMETRICKÁ HROZBA	16
1.4.1 Symetrické hrozby	16
1.4.2 Asymetrické hrozby	16
1.4.2.1 Definice problematiky	16
1.4.2.2 Teroristické útoky z 11 září 2001	17
2 VYMEZENÍ HROZEB V ČR.....	19
2.1 DEFINICE BEZPEČNOSTNÍ HROZBY	19
2.2 PRAVICOVÝ EXTREMISMUS V ČR	19
2.2.1 Definice extremismu.....	19
2.2.2 Vývoj pravicového extremismu po roce 1989	20
2.2.3 Soudobý český pravicový extremismus.....	22
2.2.3.1 Postoj veřejnosti vůči etnickým menšinám v ČR.....	25
2.3 KYBERTERORISMUS.....	26
2.3.1 Vývoj kyberterorismu.....	26
2.3.1.1 Vývoj kybernetické bezpečnosti v ČR	29
2.3.2 Definice soudobého kyberterorismu.....	31
2.3.2.1 Kyberprostor	31
2.3.2.2 Charakterizace kyberterorismu	32
2.3.2.3 Kybernetická bezpečnost v ČR.....	34
2.4 KONVENČNÍ TERORISMUS.....	35
2.4.1 Definice problematiky	35
2.4.2 Vývoj a reakce na hrozbu terorismu v ČR.....	36
2.4.3 Terorismus v ČR.....	37
2.4.4 Hrozba zbraní hromadného ničení.....	39
2.4.4.1 Jaderné zbraně	39
2.4.4.2 Chemické zbraně	40
2.4.4.3 Biologické zbraně.....	41
2.5 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ.....	41
2.5.1 Základní definice demografie.....	41
2.5.1.1 Demografický vývoj v ČR.....	41
2.5.2 Migrace obyvatelstva do ČR.....	43
2.5.2.1 Vývoj migrace	43
2.5.2.2 Mígrační vliv na ČR	44
2.6 EKONOMICKÉ HLEDISKO.....	45
2.6.1 Ekonomická krize	45

2.6.2	Problematika korupce	46
2.7	ZHODNOCENÍ VYMEZENÝCH HROZEB	47
II	PRAKTICKÁ ČÁST	48
3	BEZPEČNOSTNÍ PROGNÓZA HROZEB ČR	49
3.1	VYMEZENÍ POJMU PROGNÓZA	49
3.2	SESTROJENÍ BEZPEČNOSTNÍ PROGNÓZY	50
3.2.1	Vstupní předpoklady pro prognózu	50
3.2.2	Problematika pravicového extremismu	50
3.2.3	Problematika kyberterorismu	52
3.2.4	Problematika konvenčního terorismu	55
3.2.5	Problematika demografického vývoje	57
3.2.6	Problematika ekonomického vývoje	59
3.2.7	Vývoj v oblasti PKB	61
	ZÁVĚR	63
	CONCLUSION.....	65
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	70
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	72
	SEZNAM PŘÍLOH	73

ÚVOD

V dnešní turbulentní době, kdy probíhá finanční recese a vlna revolucí, čelí Česká republika (dále ČR) nově vznikajícím a dynamicky proměnným hrozbám, které nelze vnímat separátně, ale musíme je vnímat jako často provázané a vzájemně ovlivňující se hrozby. Vzhledem k neutěšené bezpečnostní situaci ve světě je nezbytné, aby ČR měla schválenou aktuální bezpečnostní strategii.

Bezpečnostní strategie ČR je koncepční dokument, který vymezuje bezpečnostní hrozby a nastiňuje jejich řešení. Je významným prvkem bezpečnostní politiky státu. Důležitým aspektem bezpečnostní strategie je její aktuálnost, jelikož bezpečnostní strategie musí reflektovat aktuální bezpečnostní prostředí ve státě. Tudíž žádná bezpečnostní strategie není absolutní v různých časových úsecích, ale je to dokument výhradně přiřazen k jednomu časovému úseku. Z předešlých řádků můžeme vyvodit, že koncept bezpečnostních strategií je nikdy nekončícím procesem, ve kterém je nejdůležitějším chráněným zájmem lidský život.

Určitá míra bezpečnosti je důležitá pro každého člověka. Bezpečnost lze definovat jako stav kde, jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat. Bezpečnost se tedy zajišťuje souhrnem norem, preventivních opatření a metod, prostřednictvím kterých stát garantuje bezpečnost[4].

Bakalářská práce na téma Vývoj a prognóza vývoje hrozeb na území České republiky se zabývá rozličnými tématy, která jsou určující pro bezpečnost České republiky. V první části práce je definován vývoj bezpečnostního prostředí ČR, který byl utvářen událostmi datujícími se až ke vzniku samostatného státu. Prvním a zásadním prvkem v bezpečnostní mozaice byl přerod státu od totality k demokracii. S tím byla spojena transformace celého státu jak z pohledu finančního a politického, tak z pohledu bezpečnostního a vojenského. V jejímž důsledku vznikly nové hrozby, na které musela ČR reagovat.

[4]MV ČR, Odbor Bezpečnostnej Politiky, Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, Krizové řízení, Praha 2005

V druhé části pak definují jednotlivé hrozby, které závažně ovlivňují a ohrožují samotný stát. Jedná se o hrozbu pravicového extremismu, kyberterorismu, konvenčního terorismu, demografického vývoje a ekonomického vývoje. Tato část je poté zakončena možným vývojem v oblasti PKB.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

„Právo na předvídavou sebeobranu z definice předpokládá právo jednat, je-li akce stále možná. Pokud by čekání na „bezprostřední okamžik“ znamenalo čekání do doby, kdy již není možné efektivně jednat, oběti nezůstává jiná alternativa, než být napaden. Při takové interpretaci by právo bylo iluzorní.“

Walter B. Slocombe

1.1 Definice bezpečnostního prostředí

Bezpečnostní prostředí můžeme charakterizovat jako prostředí, ve kterém se střetávají zájmy státu a zájmy mezinárodních subjektů. Bezpečnostní prostředí ovlivňuje bezpečnostní politiku státu, čímž ovlivňuje samotný stát. Mohlo by se zdát, že pro ČR je jediným objektem zájmu vnitřní bezpečnostní prostředí státu, popřípadě Evropy. Avšak v dnešní globalizované době nemůžeme opomíjet globální bezpečnostní prostředí a vliv, které má na ČR. Proto na hrozby globálních měřítek nemůže z pozice, malého až středně velkého státu, reagovat dostatečně efektivně. Tudíž ČR prosazuje postoj aliančního řešení hrozeb.

1.2 Přerod bipolárního světa v multipolární

Události na přelomu 80. a 90. let ovlivnily celosvětové nahlížení na bezpečnostní situaci ve světě. Po rozpadu Sovětského svazu a vzniku řady postsovětských států se změnilo dosavadní nazírání na tehdejší svět. Do té doby bipolární svět, ve kterém byla význačná rivalita mezi USA a Sovětským svazem, která se projevovala jak v rovině politické, ekonomické, sociální, zbrojení, ale i v kosmických závodech.

V důsledku transformace bipolárního světa v multipolární se změnila i bezpečnostní situace v Československé republice (dále jen ČSR). Došlo ke snížení pravděpodobnosti přímé vojenské intervence v ČSR, avšak bezpečnostní prostředí v ČSR ale i ve východní Evropě se stalo více turbulentním, skrývající nové hrozby. Ať už mluvíme o nekontrolovaném pohybu zbraní hromadného ničení (dále ZHN), nově vznikajícím organizovaném zločinu, ale i politické nestabilitě.

Pro snížení ohrožení ČSR a pro zakotvení nově vzniklé republiky mezi západoevropské státy, přijala tehdejší politická reprezentace státu řadu smluv. Je podepsána Smlouva o omezení počtu konvenčních sil v Evropě (19.11.1990), Pařížská

charta pro novou Evropu (21.11.1990) deklarující mj. konec nepřátelství mezi Varšavskou smlouvou a NATO, ratifikovány smlouvy START I a START II (1991, 1992) atd. [2].

1.3 Transformace armády ČSR a ČR

1.3.1 Rozpad SSSR

Po rozpadu komunistického systému ve východní Evropě vzniklo několik zásadních problémů. Jedním z těchto problémů bylo destabilizování postkomunistického regionu, v jehož důsledku vyvstávalo několik otázek, které museli být vyřešeny. Jednou z otázek v ČSR byl mírový přechod k demokracii a přerod totalitní armády v armádu demokratickou. Musíme si uvědomit, že armáda byla před rokem 1989 totalitní pod nadvládou jedné strany. Proto bylo nutné, aby vojenské ozbrojené sbory přešly na stranu demokratických sil nebo byly aspoň paralyzovány. Důležité bylo taky odloučení komunistické strany a armády ČSR. V neposlední řadě bylo nutné učinit personální výměnu v rezortu Ministerstva obrany, velení armády a zajištění mírového odchodu sovětských vojsk z ČSR.

Koncepce obrany Československa do roku 1989 vycházela z bipolárního rozdělení světa a podřízenosti spojeneckým závazkům Varšavské smlouvy. Naše armáda byla součástí prvního operačního sledu a tomuto předurčení odpovídala i organizační struktura a rozmístění. Naše území bylo rozděleno do dvou vojenských okruhů. Hlavní bojovou sílu tvořilo patnáct vševojskových divizí, dvě letecké divize, dvě divize protivzdušné obrany, dělostřelecká divize, raketové a protiletadlové raketové svazky a útvary. Armáda měla 60 tisíc vojáků z povolání a celkově v ní sloužilo nebo bylo zaměstnáno 250 tisíc lidí[7].

Po rozdělení ČSR došlo k formování armády nově vzniklého státu ČR. Armáda ČR (dále jen AČR) se začala profilovat jako subjekt nepolitický, který prošel zásadními

[2] FRANK,L. Analýza a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik v ČR, Dizertační práce, Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií, Brno, 2006, dostupné on-line: <http://is.muni.cz/th/16735/fss_r/disertacni_prace.pdf>

[7]Bezpečnostní politika České republiky – výzvy a problémy: Sborník statí ke konferenci „15 let vývoje bezpečnostní politiky a armády v Československu a České republice“ [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2004[cit. 2012-02-11]. Dostupné z: http://ceses.cuni.cz/CESES-73-version1-sbornik_bpccr_vyzvyaproblemy.pdf

transformačními a systémovými změnami. Avšak tyto změny nebyly jenom pozitivní, neboť se v důsledku změn začala snižovat profesionalita velení.

Postupně se zdařilo přerod AČR v subjekt stojící na demokratických základech, jenž se stal součástí státu. AČR se stala garantem svrchovanosti, bezpečnosti, územní celistvosti a stability ČR.

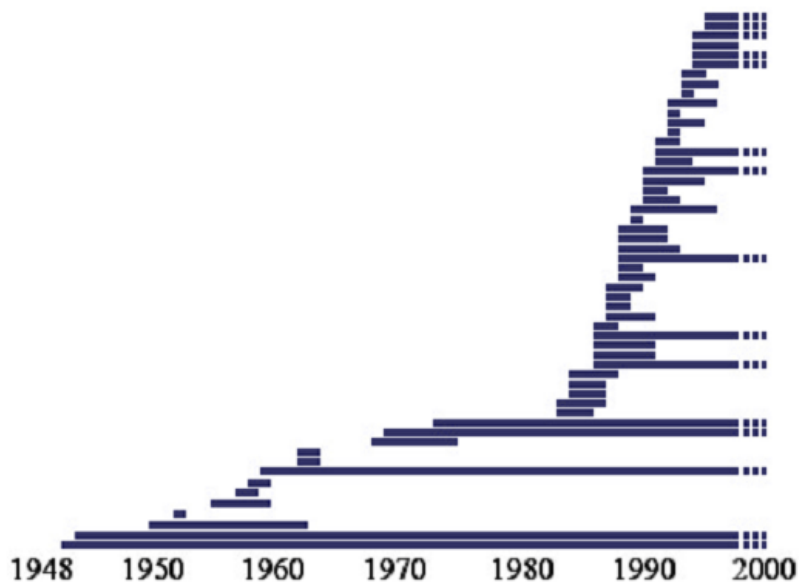
1.3.2 Vstup ČR do NATO

Po sametové revoluci stála ČR před křižovatkou, kam dále směřovat obrannou politiku země. Existovali dva názory na další směřování obrany. První byl minoritní a navrhoval neorientovat se jednosměrně, přičemž bylo argumentováno historickými událostmi. Druhý názor byl deklarován jasnou orientací na západoevropské státy a USA, který nakonec převládl a vyústil v podepsání členství v Severoatlantické alianci (NATO).

Vstoupit do NATO znamenalo splnit řadu předpokladů, abychom i my byli pro tuto alianci přínosem. Členství muselo být nabídnuto, jistým předstupněm k tomu bylo přijetí podmínek Partnerství pro mír. Vyžadovalo to, abychom měli dostatečné prostředky na transformaci armády, která by vedla k větší kompatibilitě s armádami NATO. Při naší orientaci na NATO však nebylo možné opomenout, že nejen garantuje naši bezpečnost, ale zároveň s ním budeme muset sdílet všechny jeho bezpečnostní hrozby a z nich vyplývající rizika[1].

Důležitým milníkem byla přeměna NATO v mezinárodní bezpečnostní organizaci zasahující v rozličných operacích po celém světě. V důsledku toho můžeme vidět nárůst operací, který je znázorněn na obrázku č. 1.

[1] Bezpečnostní strategie ČR 2011. Usnesením vlády ČR č. 665 ze dne 8. září 2011 o Bezpečnostní strategii České republiky.

Obrázek 1: Časové rozložení misí NATO[6].

Z obrázku č. 1 můžeme vidět velký nárůst misí v 90. letech a to v důsledku teze, kterou prosazoval celý tzv. západní svět. Tato teze klade na první místo ochranu lidského života před suverénností státu.

1.3.3 Profesionalizace armády ČR

Jedním z dalších významných milníků AČR byla její profesionalizace v důsledku dynamické změny bezpečnostní situace ve světě, na kterou bylo z pohledu ČR nezbytné reagovat. Tento proces profesionalizace byl vládou pokládán za nezbytný. Přeměna AČR byla nutná především z hlediska ekonomiky, efektivity a mobility armády. Také vzhledem k poloze ČR ve střední Evropě a účasti v mezinárodních aliancích (např. NATO), nebylo nutné, aby ČR disponovala velkou armádou k ochraně státu. Tudiž bylo výhodné transformovat AČR v moderní profesionální armádu, která by se skládala ze skupin vyškolených specialistů s nejmodernějším vybavením účastnící se aliančních misí NATO. Nově vzniklé uspořádání AČR bylo zaměřeno na efektivitu, mobilitu a schopnost reagovat na nově vznikající hrozby. Vlastní dokument pro profesionalizaci armády byl schválen 12. listopadu 2003.

Přes všechny problémy a nedostatky, způsobené škody a ztráty při transformaci ozbrojených sil, zvláště armády, se vyjasnily kritické uzlové body v současném strategickém rozhodování, byly identifikovány bariéry a limity dosavadního rozhodovacího procesu a vyjasněna strategická architektura dalšího postupu, která byla i akceptována současnými decizními subjekty. Shoda spočívá v tom, že by měly být přijaty

základní principy politiky v oblasti bezpečnosti, obrany a armády, a to na základě čtyř klíčových dokumentů – Bezpečnostní strategie České republiky, Strategie obrany České republiky, Vojenské strategie České republiky a Koncepce výstavby resortu obrany, resp. dalších relevantních resortů [7].

1.4 Vymezení pojmů symetrická a asymetrická hrozba

1.4.1 Symetrické hrozby

Vychází z předpokladu, že proti sobě stojí dva subjekty, které jsou na stejné technické, vojenské a vědecké úrovni. Spory mezi těmito subjekty se vedou konvenčními zbraněmi. Poslední takový konflikt se udál mezi USA a SSSR. Oba aktéři si byli vědomi oponentovy síly, a proto si nemohli dovolit přímý vojenský konflikt, který by vedl k atomové válce a v důsledku zničení obou stran. Tedy převedli své konflikty do roviny ekonomické, technologické, sociální a politické. Pročež nazýváme tento konflikt tzv. studenou válkou.

1.4.2 Asymetrické hrozby

1.4.2.1 Definice problematiky

Asymetrické hrozby vyplývají z konfliktu mezi aktéry, jejichž vojenská, technická, ekonomická síla je neporovnatelná. Útočníci, kteří útočí na vyspělejšího oponenta, se vedle poškození strategických cílů snaží působit na psychiku a vůli dotyčného obyvatelstva. V dnešní době jsou tyto hrozby cílené zejména na tzv. západní svět.

Asymetrické hrozby můžeme také charakterizovat jako střet mezi sobě nepodobnými či nerovnými silami; snahu technologicky slabšího soupeře překonat převahu protivníka využitím jeho slabých míst, a to s použitím metod, které se velmi liší od běžného konvenčního vedení operací. Asymetrické hrozby mají schopnost zaměřit se de facto na cokoli bez respektování jakýchkoliv omezení. Bezpečnostní strategie Evropské unie a

[7]Bezpečnostní politika České republiky – výzvy a problémy: Sborník statí ke konferenci „15 let vývoje bezpečnostní politiky a armády v Československu a České republice“ [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2004[cit. 2012-02-11]. Dostupné z: http://ceses.cuni.cz/CESES-73-version1-sbornik_bpcer_vyzvyaprobemy.pdf

Bezpečnostní strategie ČR uvádí typickou asymetrickou hrozbu - terorismus - shodně jako hlavní strategickou hrozbu[8].

1.4.2.2 Teroristické útoky z 11 září 2001

Jednou z významných událostí, která ovlivnila bezpečnostní prostředí ČR, byl útok na dvě newyorské výškové budovy Světového obchodního centra. Byl to útok, který byl proveden s nebývalou efektivitou.

Efektivnost útoku můžeme definovat jako poměr mezi prostředky vynaloženými k dosažení strategického cíle a dosaženého účinku. Tudíž nejefektivnější účinek by měla asymetrická hrozba, která by byla realizována při velmi malých nákladech (čas, finance) a způsobila by značné škody. V krajních případech by mohla ovlivnit strategické zájmy, které mají vliv na vnitřní bezpečnost a zahraniční politiku dotyčného státu.

Můžeme konstatovat, že útoky provedené 11. září 2001, byly jedny z nejúčinněji provedených útoků asymetrické války. Poukázaly na nepřipravenost euroatlantické civilizace. Doslova přes noc se ocitl svět na prahu další války, která se nevedla konvenčním způsobem, ale byla vedena skrze teroristické útoky, kde protivník není jasně definován. Pročež zde vyvstává hrozba všudy přítomného útoku.

Jako ve všech dosavadních válkách se snaží protivník (teroristé) zasáhnout svého nepřítele na nejvíce zranitelném místě. Tato místa můžeme definovat jako systémy a služby, jenž by svým výpadkem, nečinností nebo zničením způsobily vážnou újmu státu a obyvatelstvu a souhrnně je nazýváme kritickou infrastrukturou.

Po datu 11. září 2001, byl terorismus označen jako jedna z největších globálních hrozeb. Tento fakt se projevil i do bezpečnostního prostředí západního světa, v němž se nachází ČR. Nově vzniklé bezpečnostní prostředí bylo popsáno v bezpečnostní strategii z roku 2003. V tomto koncepčním dokumentu byl terorismus definován jako závažná hrozba, která může propuknout v jakékoliv části světa. Tudíž je nezbytně nutné zavádět protipatření ve formě prevence, které jsou podpořeny uvědomělým konáním občanů a

[8]Sborník "Bezpečnostní a vojenská strategie". Editor Milan Kubeša. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-622-9. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/informacni-servis/sbornik-seminarnich-vystoupeni-bezpecnostni-a-vojenska-strategie.html>

bezpečnostní komunity. V neposlední řadě se jedná o koordinaci a spolupráci s mezinárodními subjekty.

2 VYMEZENÍ HROZEB V ČR

2.1 Definice bezpečnostní hrozby

Hrozba je definována jako určitá událost, jež má negativní vliv na subjekt chráněný ČR. Hrozby mohou být rozličného původu. Rozlišujeme mezi hrozbami přírodními, které vznikají bez lidského přičinění a hrozby, jež vznikají skrze lidský úmysl.

Následující text se zabývá vymezením nejpalcivějších hrozeb, před kterými ČR dnes stojí. Tyto hrozby jsou také definované ve strategii ČR a podle mého názoru jsou významné z pohledu jejich budoucího vývoje.

2.2 Pravicový extremismus v ČR

2.2.1 Definice extremismu

Extremismus z širšího slova smyslu můžeme definovat jako postoj, který stojí na kraji názorového spektra. Často tímto slovem bývá označováno ideologické jednání, které z politického hlediska nejčastěji rozdělujeme na extremismus pravicový a levicový.

Pravicový extrémismus popírá kořeny moderního pojetí rovnosti – étos fundamentální rovnosti lidí jako duchovní základ demokratického ustanovení státu. V současnosti se pravicový extremismus často projevuje jednostranným vyšším hodnocením vlastního „etnika“, „rasy“ či „národa“ (etnocentrismus, rasismus, nacionalismus) a ve snižování skupin, které jsou „jiného druhu“ či „cizí“ (nenávisť k cizincům, xenofobie, heterofobie, antisemitismus). Dále můžeme říci, že pravicový extrémismus je anti-individualistické obranné hnutí negující demokratický základní axiom fundamentální lidské rovnosti a zaměřený proti liberálním a demokratickým silám a produktu jejich vývoje – demokratickému ústavnímu státu. Na místo principu stejných politických práv pro všechny by měl nastoupit politický řád, který institucionalizuje fundamentální nerovnost lidí zakládající se na původu, výkonu, národnosti, etnické nebo rasové příslušnosti.[9]

[9]MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. [s.l.] : Barrister & Principal, 2003. 651 s.

2.2.2 Vývoj pravicového extremismu po roce 1989

Rozpadem SSSR následným vznikem ČR, bylo patrné určité politické uvolnění. Tato doba je charakteristická zrodem rozličných politických stran, mezi kterými vznikaly strany, které se svým směřováním se daly zařadit mezi strany extremistické. Takto vymezené strany byly vystavěny na extremistickém jádře lidí, kteří se dali rozdělit do čtyř skupin.

- Do první skupiny můžeme zařadit osoby, které se snažily provádět politiku po vzoru pravicových extremistů ze západního světa. Nejvíce se inspirovaly francouzskými a americkými republikány. Takto orientované osoby se začaly srovnávat kolem Miroslava Sládka, což mělo za následek vytvoření politické strany Sdružení pro republiku - Republikánskou stranu Československa.
- V další neméně významné skupině jsou zařazeni lidé, již měli historické napojení na prvorepublikový (protektorátní) pravicový extremismus. Do této skupiny můžeme zařadit osoby s generačním (rodinným) napojením na pravicový extremismus, křesťanské extremisty a antisemity.
- Po sametové revoluci došlo k uvolnění hranic, což mělo za následek i návrat exulantů s extrémněji vyhraněnými názory, kteří se chtěli zapojit do budování nově vzniklého státu. Někteří z těchto občanů byli ovlivněni nejextrémnější částí republikánského křídla v Severní Americe. Nezanedbatelný vliv na utváření názorů exilových radikálů měla i protikomunistická éra mccarthismu a seskupení Kukluxklan.
- Na začátku 90. let se začaly formovat nově vznikající skinheadská uskupení. Vyznačovali se tzv. politickou vyprázdněností, která byla doprovázena rasistickým násilím. Můžeme konstatovat, že skinheadská seskupení se dynamicky prolínala s jinými extremistickými organizacemi.

Vývoj pravicového extremismu v bezprostředním období po roce 1989 můžeme rozdělit do tří etap.

Do první etapy je zařazen vývoj v období 1989 – 1992. V tomto období je význačný nárůst popularity strany SPR – RSC v jejímž vedení byla osoba Miroslava Sládka, která přebírá vůdčí roli mezi tehdejšími republikánskými stranami a stává se nejvýznamnější mimoparlamentní opozicí. Mezi nejvýznamnější voliče SPR – RSC můžeme zařadit tzv.

pravicově extremističtí tradicionalisté, ale i ultrapravicové křídlo extremistů, jež nebylo spokojeno s polistopadovým vývojem v republice. V této době vzniká velké množství pravicově extremistických hudebních skupin, v jejich čele stála skupina Orlík.

Druhé období bylo vyhrazeno časovým úsekem 1993 – 1998. Pro toto období byla charakteristická účast strany SPR – RSC v parlamentu ČR, což mělo za následek participaci této strany na politickém systému a legislativě ČR. Avšak někteří členové považují vedení v čele s Miroslavem Sládkem za neperspektivní, proto se z politické strany SPR – RSC začaly odštěpovat frakce, které následně zakládaly nové politické strany. Jednou z těchto stran byla i Vlastenecká republikánská strana. Také lze konstatovat, že v tomto období začalo vnikat množství ultrapravicových až neonacistických hudebních skupin, na které byla napojena skinheadská uskupení v čele s Vlasteneckou frontou, která byla založena 17. června 1993. Policie ČR v této době zefektivňuje boj proti extrémistickým stranám, a proto se dostávají i dílčí výsledky v podobě zabavování ultrapravicových materiálů.

Třetí období charakteristické dynamickými změnami na extremistické scéně. Toto období můžeme zařadit mezi roky 1999 – 2002. Po prohře SPR – RSC v parlamentních volbách, je patrný odliv příznivců, což má za následek oslabení pozice hlavní pravicově extremistické strany v ČR. V důsledku tohoto vývoje vznikala a zase zanikala různá extremistická sdružení. Na SPR – RSC byl vyhlášen konkurz kvůli špatné finanční situaci a na základě toho byla vytvořena nová strana Republikáni Miroslava Sládka, do které přešla část členského jádra z SPR – RSC. Policie ČR v této etapě začala tvrdě potlačovat extremistické skupiny, což se projevovalo monitoringem extremistických akcí (demonstrace, hudební koncerty), které vyústilo zabavováním materiálu s nacistickou tematikou. Nastolená represe se projevila rozpuštěním Národní aliance.[9]

Od roku 2002 byl vývoj ultrapravice nasměřována do ilegality. V důsledku to znamenalo její přechod na nové médium - internet, kde dále propagovala své myšlenky. V tomto období lze také zaznamenat vznik rozličných populistických stran, které čerpaly z dosavadní extremistické scény a přebíraly některá společná témata, jako odpor vůči menšinám, evropské unii, krajní levici (KSČM) a dalším společným tématům. Jedna

[9]MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. [s.l.] : Barrister & Principal, 2003. 651 s.

z nově vzniklých populistických stran byla Dělnická strana (DS), která byla založena v roce 2002 pod názvem Nová síla a na následném ustavujícím sjezdu byla přejmenována na Dělnickou stranu. DS se profilovala jako opoziční strana ke všem dosavadním politickým stranám, přičemž vycházela z kořenů dělnického hnutí v 19. století.

Význačnou událostí na extremistické scéně bylo spojení stran Národní strana, Dělnická strana, Národní sjednocení, Republikáni Miroslava Sládka a České hnutí za národní jednotu do koalice tzv. Národní pětka, která měla kandidovat ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2006. Tato koalice byla od začátku předurčena k neúspěchu, jelikož vztahy mezi jednotlivými subjekty byly vyhrocené a neutěšené. Tudíž se jednotlivé strany účastnily voleb separátně a proto také neuspěly.

2.2.3 Soudobý český pravicový extremismus

V současné době nelze vnímat pravicový extremismus jako lokální problém, který je vyhrazen jednotlivým státům EU. Tudíž lze pravicový extremismus charakterizovat jako jev, který svou problematikou pokrývá nadnárodní oblast.

V gesci MV vyvíjí činnost Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska. Jako poradní orgán ministra vnitra dále působí mezirezortní Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií. Mezi priority obou těchto uskupení patří např. potírání antisemitismu, rasistických a extremistických útoků ohrožujících azylanty, migranty a zahraniční pracovníky, zneužívání internetu extremisty. Byl vytvořen funkční systém pro sledování fenoménu extremismu, na němž se podílejí především zpravodajské služby a Policie ČR[3].

Pravicová extremistická scéna v ČR se začala aktivizovat v důsledku nastalé finanční krize. Tento vývoj můžeme pozorovat i v ostatních členských státech v EU. Můžeme také konstatovat, že pravicová extremistická hnutí z jednotlivých států EU, udržují přátelské vazby, které lze pozorovat mezi Dělnickou stranou sociální spravedlnosti (dále jen DSSS) a německými pravicovými extremisty National demokratische Partei Deutschland (dále NPD). Společně se účastnili například demonstrace v Rotavě na Sokolovsku.

[3]Bezpečnostní rada státu, Úřad vlády České republiky, Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky,PRAHA, 2000, dostupné on-line:[http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/zprava_o_stavu_zajisteni_bezpecnosti_CR.pdf]

Propagandistickou platformou číslo jedna se pro pravicové extremisty stal Internet, přičemž významně narostly jejich aktivity v prostředí diskusních fór a internetových sociálních sítí, zejména Facebooku. Tyto komunikační prostředky představují velmi jednoduchý způsob, jak spolu mohou pravicoví extremisté aktivně komunikovat a prezentovat své myšlenky. Zdánlivá anonymita internetu jim totiž umožňuje vyjádřit i jinde tlumené rasistické, antisemitské či jiné nesnášenlivé postoje. V souvislosti s využitím sociálních sítí byl zaznamenán relativně nový fenomén, spočívající ve vytváření různých diskusních skupin a fór týkajících se některých společensky citlivých témat, do nichž přispívali jak extremisté, tak i běžní občané. V podstatě touto cestou docházelo ke skryté popularizaci extremistických názorů a jejich rozšiřování mezi veřejnost[11].

V důsledku neutěšené romské otázky v ČR, byla zaznamenána zvýšená aktivita pravicových extremistů, kteří začali využívat špatné bezpečnostní situace v lokalitách s romským obyvatelstvem viz. Obrázek 2.

[11]TEJCHMANOVÁ, Ladislava, Jiří PĚTIOKÝ a Jiří BENEŠ. Zpráva o problematice extremismu na území české republiky v roce 2010 a vyhodnocení koncepce boje proti extremismu pro rok 2010 a ke koncepci boje proti extremismu pro rok 2011. [online]. Praha 7 – Letná: Ministerstvo vnitra ČR, 2011[cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Obrázek 2 – Ohrožené lokality[10]

Mezi rizikovými oblastmi vyniká Šluknovský výběžek, ve kterém se v roce 2011 začala zhoršovat bezpečnostní situace, čehož následně začali využívat pravicoví extrémisté zejména politická strana DSSS. DSSS se snažila profilovat jako ochránce slušných lidí a tudíž pořádala množství demonstrací proti romské menšině ve Šluknovském výběžku, ale i v jiných místech po ČR. Jako například „Pochod proti nepřizpůsobivým občanům“ v Ústí nad Labem, „Protest proti kriminalitě nepřizpůsobivých obyvatel“ na pražském sídlišti Černý Most, „Demonstrace za občanská práva“ v Rotavě na Sokolovsku a „Protest proti romské kriminalitě“ v jihočeském Vimperku.

I přes eskalaci protiromských nálad ve společnosti a v jejím důsledku posilování české ultrapravice, můžeme konstatovat, že je názorově roztržštěná a v případě DSSS se struktura strany regionalizuje. Také nelze opomenout fakt, že členové strany DSSS jsou propojeni s uskupením Národní odpor (dále NO), jehož členové tvoří lokální základny v jednotlivých regionech pro DSSS.

NO bývala hlavní neregistrovanou ultrapravicovou skupinou. Dnes však ztrácí svůj dřívější vliv. V místech působení vytvářejí tzv. „čisté zóny“, ve kterých nejsou žádní příslušníci menšin. NO se hlásí k „odporu bez vůdce“. Jedná se o autonomní působení jednotlivých skupin bez hlavního vedení. Neopominutelná je také snaha jednotlivých členů se infiltrovat do státní správy, zvláště pak do armády a policie ČR.

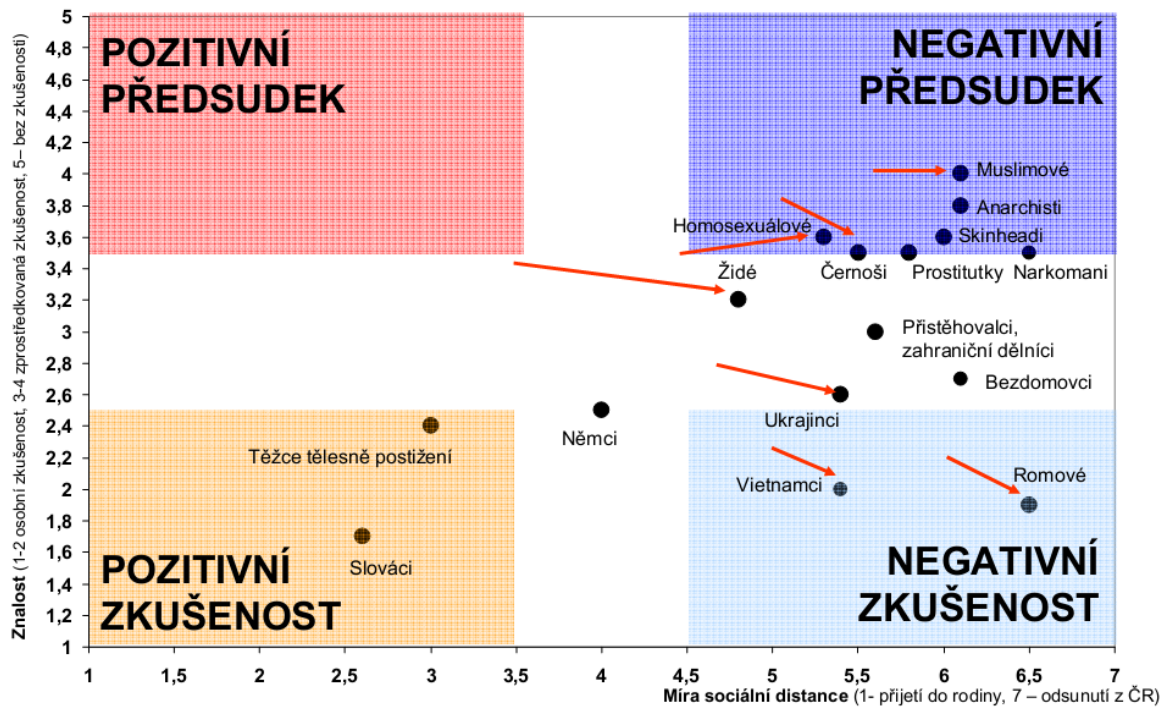
Autonomní nacionalisté (dále AN) se stávají význačným hráčem na pravicové extremistické scéně. V roce 2010 se AN distancovali od politické strany DSSS a odmítli další budoucí spolupráci, což vedlo k dalšímu tříštění pravicového extremismu v ČR. Dále došlo k decentralizaci struktury AN, která vedla k internetovému prezentování na úrovni jednotlivých buněk.

2.2.3.1 Postoj veřejnosti vůči etnickým menšinám v ČR

V současné době kdy propukají lidové demonstrace v problémových oblastech zaměřené zejména proti romskému etniku, lze vidět nárůst sympatizantů extrémních řešení. Tzv. „anticikánismus“, čili vyhraněný postoj vůči Romům rezonuje v celé české společnosti.

Přibližně čtyři z pěti Čechů (83 %) vnímají Romy jako nepřizpůsobivou skupinu obyvatel. Můžeme také říci, že „anticikánské“ postoje české veřejnosti jsou především sociálně zakotvené. Podle valné většiny Čechů je pro Romy nejvýstižnější, že jsou zdrojem kriminality (90 %) a že ničí a znečišťují okolí (88 %). I další negativní charakteristiky si většina české populace spojuje s Romy. Jde o hlučnost (82 %), násilnické chování (77 %) a to, že jsou zdrojem nemocí (51 %). O tom, že jsou Romové oběťmi diskriminace, je přesvědčená jen pětina populace (21 %)[10].

[10]MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zmapování postojů veřejnosti v České republice k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám a jejich šířitelům s ohledem na integraci menšin a cizinců. 2010, 57 s. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-37414.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

Obrázek 3 – Vnímání menšin[10]

Na obrázku 3 je znázorněno vnímání občanů ČR vzhledem k menšinám. Vidíme, že si lidé s etnikem Romů a Vietnamců spojují reálnou negativní zkušenost. U skupin muslimů, anarchistů, skinheadů, homosexuálů, černochoů, prostitutek a narkomanů panuje řada negativních předsudků, přičemž nejvíce zatíženou skupinou jsou muslimové, se kterými mají občané nejméně osobních zkušeností. Lze také říci, že lidé v ČR nejméně sociálně akceptují romské obyvatele.

2.3 Kyberterorismus

„Kyberterorismus je konvergencí terorismu a kyberprostoru obecně chápaný jako nezákonný útok nebo nebezpečí útoku proti počítačům, počítačovým sítím a informacím v nich skladovaným v případě, že útok je konán za účelem zastrašit nebo donutit vládu, nebo obyvatele k podporování sociálních nebo politických cílů.“

D.E.Denning

2.3.1 Vývoj kyberterorismu

Po pádu železné opony došlo v ČR k radikálním změnám v rozličných oblastech, které se projeví i v informačních a komunikačních technologiích (ICT). V důsledku polistopadových změn došlo k možnosti dovozu moderní výpočetní techniky, ale i uvolnění a zpřístupnění nového média pro širokou veřejnost. Internet jako globální

médium se začal rychle rozšiřovat. Jeho hlavní funkcí bylo sdílení a přenos informací, což v sobě zahrnovalo, jak zlepšení dosavadního života, tak i nově vznikající hrozby. Internet jako takový pracoval s informacemi, tudíž bylo logické, že se najdou jedinci, kteří budou chtít tyto informace zneužít. Velkou hrozbou bylo zvláště připojování do „internetové sítě“ prvky státní správy (e-government), a poté i prvky kritické infrastruktury.

Již v roce 1997 zorganizovala Národní bezpečnostní agentura USA (NSA) cvičení s názvem „Vhodný příjemce“ (Eligible Receiver). Do tohoto cvičení byla vybrána skupina hackerů, kteří měli otestovat obranu kritických míst národně bezpečnostních systémů napojených na počítačové sítě. Skupina hackerů postupně napadala nejrůznější obranné systémy a vojenská velitelství, prostřednictvím nástrojů a pomůcek volně dostupných z internetu. Postupně hackeři získávali přístup ke kritickým počítačovým sítím Pentagonu, což vedlo k mazáním databází, získávání citlivých informací a destabilizaci celého systému. Výsledkem cvičení bylo odhalení, že i malá skupina hackerů může ochromit vojenské velitelství USA. Bylo také konstatováno, že při podobném útoku na kritickou infrastrukturu by nastaly nedozírné škody.

Po proběhlém cvičení „Vhodný příjemce“ následovalo několik hodnotících zpráv, které měly za následek přijetí prezidentské direktivy, jejímž účelem bylo zvýšit ochranu kritické infrastruktury proti kybernetickým útokům. V důsledku toho byl nastolen nový trend bezpečnostní spolupráce státu a soukromého sektoru, který vlastní prvky kritické infrastruktury.

Prvním teroristickým útokem v kyberprostoru můžeme považovat útoky etnických Tamilů na Srílanské ambasády v roce 1998. Tyto útoky byly politicky motivované a měly za následek zahlcení ambasád nevyžádanou elektronickou poštou v období dvou týdnů.

Začátek kybernetické války mezi globálními mocnostmi lze směřovat k událostem, které proběhly během války v Kosovu, kdy proběhlo nespočet kybernetických útoků proti počítačovým systémům NATO. Po zásahu čínské ambasády vojsky NATO byly napadeny americké vládní stránky čínskými hackery a to technikou defacementu. Tento útok se projevil umístěním nápisu na americké vládní webové stránky "Nepřestaneme útočit, dokud neskončí válka!". Od této události můžeme říci, že Čína a USA začaly mezi sebou vést kybernetický konflikt.

Význačnou událostí pro terorismus jako takový byly útoky z 11. září 2001. Tato událost vedla americkou vládu k revidování dosavadní bezpečnostní strategie, což přispělo

k otevření nového bezpečnostního tématu kyberterorismus. Vzhledem ke vzrůstající závislosti západní civilizace na informačních technologiích, vyvstávala otázka možného zneužití ICT radikálními náboženskými fundamentalisty. Na základě této skutečnosti bylo vytvořeno mnoho rozličných bezpečnostních scénářů, které pracovaly s faktem, že by teroristé mohli přejmout praktiky hackerů a využít je k napadení citlivých míst států, zvláště pak kritické infrastruktury.

Již od počátku tohoto století všichni „velcí hráči“ na poli mezinárodní bezpečnosti, tj. USA, Rusko, Čína, a další, pokračují ve zvyšování potenciálu schopností vedení informační války v počítačovém prostoru. Oblast „informačního boje“ a počítačového terorismu je řešena i v rámci NATO. V rámci programu NATO - Science for Peace and Security vznikl v červnu 2006 spojením Science Committee a Committee on the Challenges of Modern Society nový výbor Science for Peace and Security Committee (SPS) pro podporu mezinárodní spolupráce ve vědě a inovacích. Ten mimo jiné zahrnuje i Information and Communication Security (ICS) Panel řešící oblast počítačového terorismu[8].

Jedním z dílčích úspěchů čínských hackerů bylo v roce 2004 zneužití viru Titan Rain, jenž byl směřován k napadení vojenských, finančních a vědeckých zařízení, což mělo za následek finanční škodu převyšující 3 miliardy dolarů.

Jedním z prvních význačných útoků ruských hackerů byl tzv. Rusko – Estonský kybernetický konflikt. Estonsko v minulosti patřilo do sféry vlivu Ruska. Po rozpadu SSSR, nabralo Estonsko směr k západoevropským zemím. Tento proces vyvrcholil v roce 2004, kdy vstoupilo do Evropské unie a NATO. Rusko tento vývoj netěšil a po incidentu s přesunutím sochy „rudoarmějce“ z centra Tallinnu v roce 2007 následovala série kybernetických útoků proti bankám, zpravodajským serverům a vládním institucím. Útoky byly vedeny tři týdny, přičemž hackeři využívali DoS¹ útoky, DDoS² útoky a spam elektronické pošty.

[8]Sborník "Bezpečnostní a vojenská strategie". Editor Milan Kubeša. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-622-9. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/informacni-servis/sbornik-seminarnich-vystoupeni-bezpecnostni-a-vojenska-strategie.html>

¹ Denial of Service, což v překladu znamená odmítnutí služby.

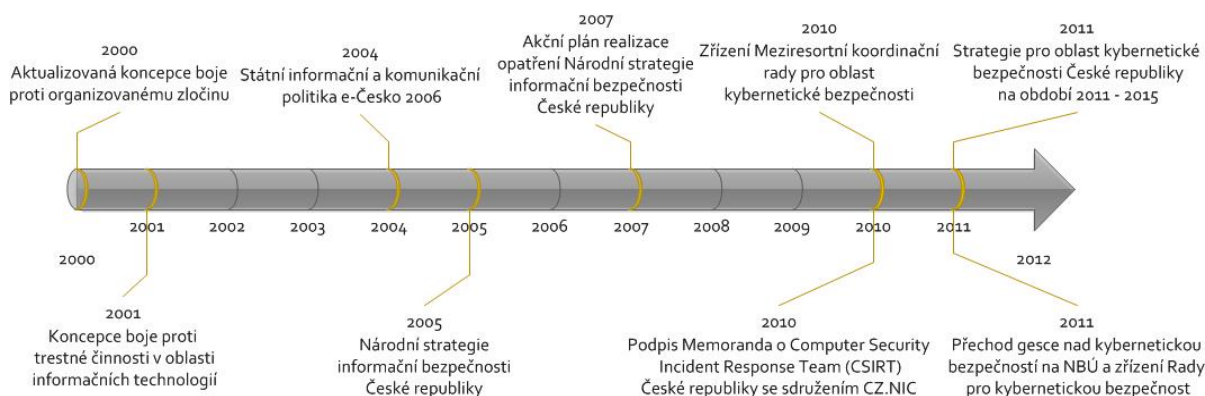
² Distribuovaného Denial of Service, tedy distribuované odmítnutí služby.

Další význačný kybernetický konflikt nastal v době války mezi Ruskem a Gruzii, která proběhla v roce 2008. Rusko vedlo útok jak konvenčně, tak i v kyberprostoru, což bylo ukázkou novodobého způsobu vedení války, kde útoky hackerů měly být podpůrnou složkou pro pozemní operace ruské armády. Kybernetické útoky byly nasměřovány proti webovým stránkám prezidenta, vlády, bank a dalších institucí. V důsledku kybernetického útoku musel být webhosting přestěhován na americké, ale i estonské servery. Účelem těchto útoků byla destabilizace informační sítě Gruzie. Již zmíněný konflikt můžeme považovat za příklad kyberterorismu, jelikož byl napaden finanční a politický sektor ve státě. Jednotlivé útoky byly prováděny kybernetickými technikami DoS (Denial of Service) a DDoS (distributed denial of service).

Z pohledu bezpečnostní strategie ČR můžeme konstatovat, že problematika kyberterorismu je poprvé zmíněna v bezpečnostní strategii ČR z roku 2011. V bezpečnostních strategiích z roku 2001 a 2003 jsou kybernetické útoky zmíněny jen okrajově. Zvláště významným faktem je dosavadní absence zákona o kybernetické bezpečnosti, který je však v této době připravován.

2.3.1.1 Vývoj kybernetické bezpečnosti v ČR

Obrázek 4 popisuje reakci státu na vývoj kybernetického prostředí v ČR. Bezpečnost kyberprostoru byla řešena regulativními opatřeními, které stát realizoval pomocí strategií, memorand a koncepčních dokumentů.

Obrázek 4 - Vývoj kybernetického prostředí v ČR. Zvětšený obrázek viz. příloha.

2000 - Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu je dokumentem, který se snaží potírat organizovaný zločin, jenž začal pronikat do kyberprostoru.

2001 - Koncepce boje proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií je prvním koncepčním dokumentem zabývajícím se kybernetickou bezpečností. Svým obsahem určoval působnost jednotlivým orgánů a jejich spolupráci.

2004 – Státní informační a komunikační politika e-Česko 2006 byla vytvořena kvůli vstupu ČR do EU. Vymezovala nové cíle, které mely být v budoucnu dosaženy. V tomto dokumentu byly stanoveny čtyři prioritní oblasti Státní informační a komunikační politiky. Také byla zmíněna závazná priorita ochrany kritické infrastruktury, před kybernetickými útoky.

2005 – Národní strategie informační bezpečnosti České republiky stanovila vytváření tzv. bezpečných informačních systémů s ohledem na prostředí ČR. Základní cíle byly stanoveny jako řízení internetové bezpečnosti, řízení kybernetických rizik a spolupráce na úrovni státní a mezinárodní. Na Národní strategii informační bezpečnosti České republiky navazuje Akční plán realizace opatření Národní strategie informační bezpečnosti České republiky, který byl schválen v roce 2007. Tento akční plán definoval jednotlivé úkoly, které měly být následně realizovány.

2010 – Zřízení Meziřesortní koordinační rady pro oblast kybernetické bezpečnosti byl vytvořen nový koordinační orgán, který se zabýval koordinováním jednotlivých kybernetických subjektů za účelem kybernetické bezpečnosti. Zároveň byl určen gestor pro kybernetickou kriminalitu, kterým se stalo ministerstvo vnitra.

2010 – Podpis Memoranda o Computer Security Incident Response Team (CSIRT) České republiky se sdružením CZ.NIC¹. Podpisem tohoto memoranda došlo k tomu, že sdružení CZ.NIC převzalo agendu nad Computer security incident response teamu České republiky (CSIRT.CZ²). CSIRT.CZ se od této doby podílí na evidenci a řešení kybernetických incidentů.

2011 – Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti České republiky na období 2011 – 2015 navazuje na bezpečnostní strategii ČR. Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti České republiky na období 2011 – 2015 vymezuje ochranu před hrozbami, které hrozí

¹CZ.NIC, z. s. p. o., je zájmové sdružení právnických osob, založené roku 1998 předními poskytovateli internetových služeb.

²CSIRT.CZ je národní bezpečnostní tým pro koordinaci řešení bezpečnostních incidentů v počítačových sítích provozovaných v České republice.

informačním a komunikačním systémům. Zabývá se také problematikou prevence, redukce škod a revitalizace.

2011 – Přejechod gesce nad kybernetickou bezpečností na NBÚ a zřízení Rady pro kybernetickou bezpečnost. Současně zaniká Meziřesortní rada pro oblast kybernetické bezpečnosti. Tento proces má za úkol podporu gesční a koordinační role NBÚ v oblasti kybernetické bezpečnosti.[14]

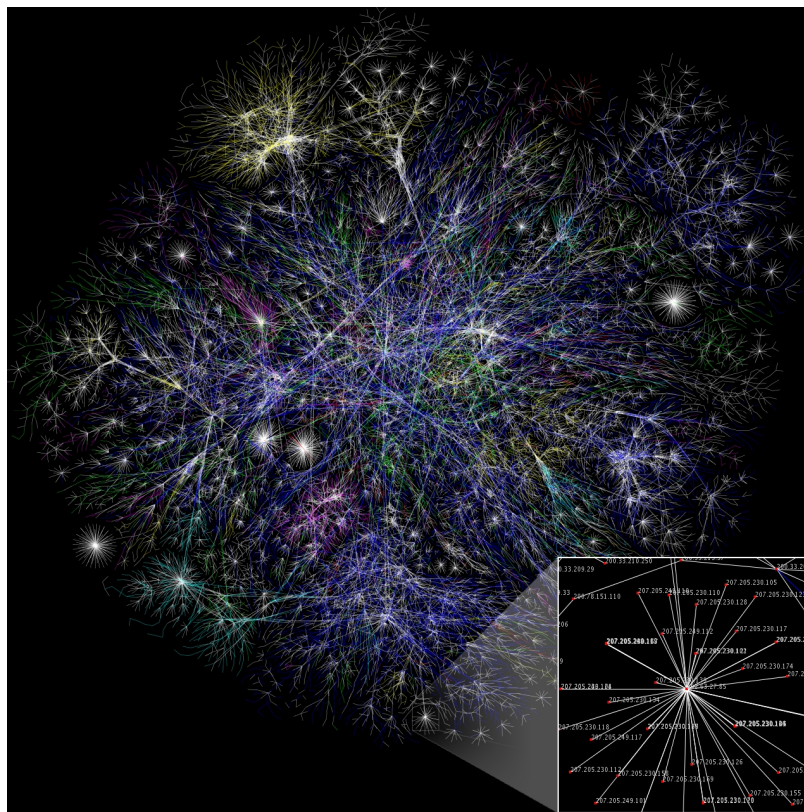
2.3.2 Definice soudobého kyberterorismu

2.3.2.1 Kyberprostor

Kyberprostor jako takový je souhrnným označením pro globální, neohraničený, virtuální prostor, který je tvořen souborem vzájemně propojených informačních a komunikačních sítí. Častým omylem veřejnosti je nahrazení kyberprostor pojmem internet, přičemž víme, že internet je jen určitá část kyberprostoru.

Kyberprostor můžeme také definovat jako neohraničený prostor propojující jednotlivé koncové informační uzly za účelem přenosu informace. Takto definovaná struktura je podobná nervové soustavě u živých bytosti viz obrázek 4.

[14] Věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti: Návrh pro vnější připomínkové řízení. In: 2012. Dostupné z: <http://www.nbu.cz/cs/aktuality/592-pripominkove-řízení-k-navrhu-vecneho-zameru-zakona-o-kyberneticke-bezpecnosti/>

Obrázek 5 – kyberprostor[12]

Kyberprostor je však ohrožen nejrůznějšími bezpečnostními hrozbami. Může se jednat o hrozby přímo související s kyberprostorem, jako jsou kyberterorismus a kyberzločin, ale i hrozby nacházející se mimo kyberprostor, které využívají tohoto otevřeného média pro svou podvratnou činnost. Můžeme také vidět určitý vztah mezi kyberterorismem a kyberzločinem. Kyberzločin je autonomní, avšak kyberterorismus ke svému působení vyžaduje a využívá metod, které přiřazujeme kyberzločinu.

2.3.2.2 Charakterizace kyberterorismu

Kyberterorismus můžeme zařadit do skupiny neletálních forem terorismu, který svou podstatou útočí skrze informační a komunikační media a je nasměřován vůči zájmu chráněným zákonem. I když mluvíme o kyberterorismu jako o neletální formě terorismu, tak ve svém důsledku ohrožuje lidské životy.

Kyberterorismus můžeme dělit do dvou skupin:

- první směr je čistě propagandistický a inklinuje k negativní či odmítavé reakci na aktuální stav mezinárodní či národní politické situace (propagace jednotlivých teroristických skupin, propagace ideologií, apod.).
- druhý směr realizuje přímá napadení konkrétních informačních sítí a likvidaci síťových služeb a je tudíž výrazně nebezpečnější, neboť ve své snaze útočník většinou paradoxně zničením sítě nebo její části, zlikviduje i svůj operační prostor. To je z hlediska taktického jakési Pyrrhovo vítězství, ovšem z hlediska informační nadvlády je to maximální informační výhra - nejsou-li informace, bude protivník dezorientovaný a nebude schopen reagovat na souběžné útoky na různá místa[13].

Z hlediska soudobých bezpečnostních hrozeb se dá kyberterorismus charakterizovat jako hrozba poměrně mladá, která má dynamický vývoj. Charakter působnosti je globální, proto vzdálenost mezi hackerem a napadeným systémem je často enormní. Další charakteristickou vlastností kybernetických útoků je jejich rychlost, kdy je pracováno s velkým množstvím dat a jednotlivé útoky na sebe bezprostředně navazují a někdy jsou prováděny paralelně. Důležitým aspektem této hrozby je její asymetričnost, kdy cena obraných opatření převyšuje vynaložené prostředky pro realizaci kyberútoků. Často opomíjeným faktem bývá anonymita hackera, respektive možnost, že se hacker schovává za různé subjekty v kyberprostoru, z čehož může vyplynout negativní dezinformace.

Útočníky provádějící kybernetické útoky můžeme dělit:

- Teroristické organizace.
- Přívrženci teroristických organizací nebo odpůrci dosavadního vývoje ve světě.
- Autonomní státy.
- Uživatel internetu, jenž vyhledává konflikty v kyberprostoru a sám je vyvolává z popudu vlastního exhibicionismu.

[13] JANOUŠEK, Michal. Kyberterorismus: Terorismus informační společnosti. Strategie a obrana [online]. 2006, č. 2, [cit. 2012-03-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2006/2-2006/kyberterorismus-terorismus-informacni-spolecnosti.html>>.

2.3.2.3 *Kybernetická bezpečnost v ČR*

Kyberterorismus jako takový je tématem, které nemá pevně stanovené hranice a není tedy otázkou teritoriální. Pročež je nutné zabývat se kybernetickými útoky z pohledu mezinárodního společenství s ohledem k mezinárodním smlouvám, ke kterým se ČR zavázala. ČR jako subjekt patřící do mezinárodního bezpečnostního společenství zastává názor závazné právní regulace kybernetického prostoru.[14]

V ČR je řešena kybernetická bezpečnost separátně na úrovni dílčích aktérů, kteří nemají centrální vedení. V důsledku rozšiřující elektronizace stání samosprávy vzrůstá i riziko napadení těchto systémů. Tuto nevyhovující situaci ještě umocňuje malá případně žádná komunikace mezi jednotlivými subjekty státní samosprávy. Jejich nelichotivá vizitka je nízká prevence a včasné varování mezi jednotlivými částmi státní správy na kybernetické útoky. Neopominutelnou hrozbou jsou také kybernetické útoky na kritickou infrastrukturu v držení privátních subjektů. V této sféře je uplatňován státní intervence formou zákonů.

Posledními význačnými událostmi, které ovlivnily kybernetické bezpečnostní prostředí ČR, bylo usnesení vlády ČR ze dne 19. října 2011 č. 781 o ustavení Národního bezpečnostního úřadu (dále jen NBÚ), který se stal gestorem kybernetické obrany a věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti.

Věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti vymezuje tyto cíle:

- Konstituce práv a povinností orgánu státu, jemuž je delegována konkrétní pravomoc v oblasti zajišťování kybernetické bezpečnosti v souvislosti s právy a povinnostmi jiných orgánů státu a soukromoprávních subjektů, které v této oblasti spolupracují.
- Definice mechanismu přenosu informací významných pro prevenci před kybernetickými hrozbami, které budou využívány pro analýzu možných kybernetických útoků a pro způsoby jejich včasné identifikace.
- Zbudování systému včasného varování, prevence a osvěty včetně poskytování pomoci při zavádění preventivních opatření a protiopatření při hrozícím útoku.

[14] Věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti: Návrh pro vnější připomínkové řízení. In: 2012. Dostupné z: <http://www.nbu.cz/cs/aktuality/592-pripominkove-rizeni-k-navrhu-vecneho-zameru-zakona-o-kyberneticke-bezpecnosti/>

- Standardizace nastavení bezpečnosti systémů nezbytných pro řízení státu v rámci kritické komunikační a informační infrastruktury státu.
- Vymezení pravidel pro řízení činností a při odvracení hrozícího kybernetického útoku na prvky kritické komunikační a informační infrastruktury státu a k řešení případů, v nichž je potřeba přijímat opatření před možným následkem hrozícího kybernetického útoku.[14]

2.4 Konvenční terorismus

2.4.1 Definice problematiky

Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.[8]

Po rozpadu bipolárního světa se změnilo nahlížení na dosavadní způsob vedení válek. V tomto kontextu vznikla řada asymetrických hrozeb, jež vedly k vytyčení nové generace vedení válek, která byla definována v Doktríně Fourth Generation Warfare (dále FGW). V této doktríně je definován způsob boje mezi neporovnatelnými aktéry, přičemž méně vyspělý aktér využívá ke smazání technologického, vědeckého či vojenského deficitu nekonvenční způsoby vedení boje, které využívají teror, strach, utajení, zmatek, dezinformace. Podle takto stanovené definice můžeme tyto skupiny definovat jako teroristické organizace. Jejich organizační struktura je uzpůsobena k efektivnímu provedení teroristických útoků, tudíž je využívána struktura buňkového typu, kdy jednotliví členové ve stejné buňce se znají, ale už neznají členy v jiných buňkách. Koordinaci provádějí tzv. velitelé, kdy jeden velitel řídí jen omezený počet buněk, což v důsledku znamená anonymitu jednotlivých buněk, kdy jediný spojovací element jsou

[14] Věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti: Návrh pro vnější připomínkové řízení. In: 2012. Dostupné z: <http://www.nbu.cz/cs/aktuality/592-pripominkove-rizeni-k-navrhu-vecneho-zameru-zakona-o-kyberneticke-bezpecnosti/>

[8] Sborník "Bezpečnostní a vojenská strategie". Editor Milan Kubeša. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-622-9. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/informacni-servis/sbornik-seminarnich-vystoupeni-bezpecnostni-a-vojenska-strategie.html>

velitelé. Takto uzpůsobená struktura velení je zvláště efektivní, jelikož jednotlivé buňky operují na nepřátelském území a tudíž je nezbytná velká úroveň anonymity.

Cílem teroristických organizací není absolutní zničení vyspělejšího protivníka, ale útok na psychiku, morálku, kulturu, vůli bojovat. Uvrhuje protivníka do neustálé nejistoty, čímž plní základní premisu své existence, což je šíření teroru. Proto jsou tyto útoky směřovány proti význačným, ve velké většině civilním, cílům za účelem dosažení největší odezvy, psychologického rozvratu, vyvolání strachu. Díky ICT a ekonomické integraci se operační prostor (bojiště) stává globálním, vyspělé technologie zároveň významně zvyšují útočnou sílu (potenciál) malých skupin teroristů a ta je dále potencována novými organizačními strukturami, zejména prací v sítích (kde se tento koncept spojuje s konceptem netwar).

2.4.2 Vývoj a reakce na hrozbu terorismu v ČR

Z pohledu vývoje terorismu rozeznáváme dvě primární události, které ovlivnily dosavadní pohlížení na hrozbu terorismu. První událostí byl masakr izraelských sportovců na olympijských hrách v Mnichově 5. září 1972. Z nedávné minulosti identifikujeme druhou význačnou událost, kterou byly útoky 11. září 2001 směřované proti dvěma budovám World Trade Center v New Yorku. Tento akt terorismu vyvolala vážnou diskuzi kolem tématu terorismu v ČR ale i ve světě. Důsledky těchto útoků byly reflektovány v bezpečnostní strategii ČR z roku 2001. Také se ukázala nepřipravenost ČR na případné teroristické útoky, kterou lze doložit bezpečnostním zajištěním Rádía Svobodná Evropa po útocích z 11. září, které bylo neefektivní.

Dva výše zmíněné teroristické incidenty definovaly terorismus jak jej známe v dnešní době. Zatímco ještě v druhé polovině dvacátého století bylo riziko terorismu rozloženo do několika jeho různých forem, napadení newyorských dvojčat potvrdilo jeho nejnebezpečnější tvář: Terorismus islámsko-fundamentalistický. A současně označilo jeho nejnebezpečnější vykonavatele: Militantní islámské radikály.[16]

Jednou z význačných událostí českého boje proti terorismu bylo zatčení Oussamy Kassira v roce 2005. Tento podporovatel terorismu a muž Usámy bin Ladina byl švédské

[16] Bezpečnostní informační služba: Vnitřní zpravodajská služba České republiky. [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/terorismus.html>

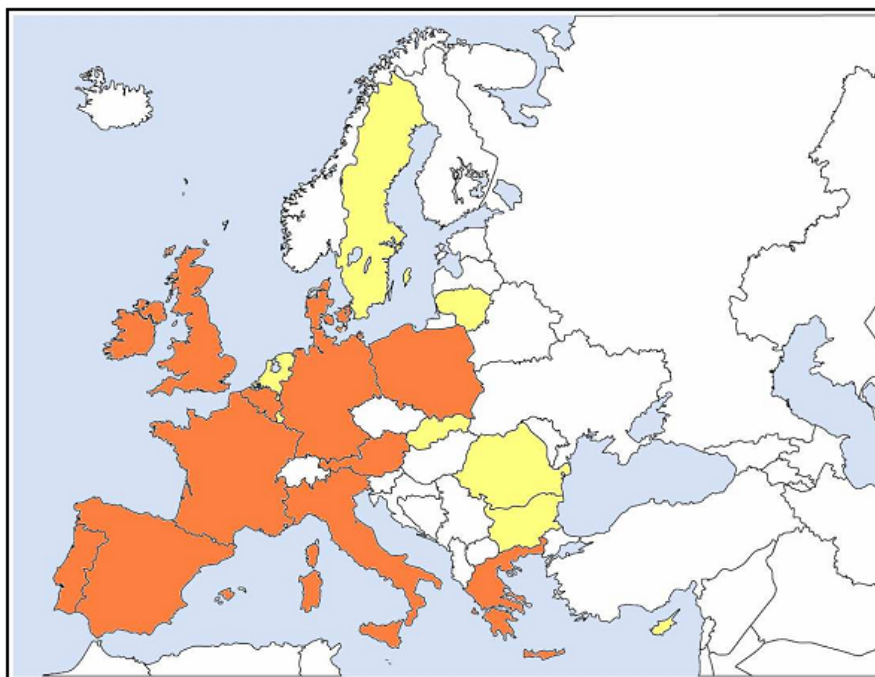
národnosti, ale libanonského původu, jehož činnost byla charakteristická podporováním teroristických aktivit v západní Evropě.

Nejenom fundamentální islámský terorismus je hrozbou pro ČR, ale i terorismus pramenící z české extremistické scény. Jedním z význačných případů, který se dá zařadit mezi teroristické útoky, byl incident ve Vítkově z roku 2009, kde pravicoví extremisté podpálili dům romské rodiny. Za pravicově extremistický teroristický útok z blízké minulosti můžeme považovat incident v Norsku, spáchaný Andersem Behringem Breivikem. Tento útok byl význačný jak svou rozsáhlostí ztrát na lidských životech, tak nemilosrdností útočníka. Lze také konstatovat, že norská zpravodajská služba selhala a nepředěšla tak teroristickému útoku, ke kterému měla dostatek indicií.

Důkazem aktivity teroristických uskupení na území ČR je událost z roku 2011, kdy byla zatčena islamistická skupina Jamaat Shariat, která byla tvořena ze členů pocházejících z Kavkazu a Bulharska. Tato skupina plnila podpůrnou funkci, která spočívala v obstarávání falešných osobních dokladů, finančních prostředků, zbraní a výbušnin.

2.4.3 Terorismus v ČR

Z dlouhodobého hlediska můžeme konstatovat, že ČR nikdy nebyla v bezprostředním ohrožení fundamentálními teroristickými organizacemi (viz. Obrázek 6).

Obrázek 6 – četnost teroristických útoků[15]

Tudíž je ČR využívána nejen jako tranzitní země, ale i jako země, kde se členové jednotlivých teroristických buněk zdržují a případně připravují na teroristické útoky v blízkých zemích. Avšak v důsledku toho, že ČR je součástí mezinárodního bezpečnostních organizací, smluv a účastní se globálního protiteroristického úsilí, tudíž se ČR může stát objektem teroristického útoku. V duchu prevence je však nutné předvídat a likvidovat hrozbu již v zárodku, jelikož i jediný teroristický útok může mít devastující účinky.

Bezesporu důležitou otázkou je prohloubení integrace mezi soukromým a veřejným sektorem pro zajištění bezpečnosti tzv. měkkých cílů (hypermarkety, kulturní a sportovní akce, turistické destinace). Zvláště zřízení komunikačních kanálů pro případ krizových situací. Vyvrcholením koordinační činnosti ČR je spolupráce bezpečnostních složek na mezinárodní úrovni jako například spolupráce s Europolem, Interpolem a Britským centrem pro monitoring teroristických útoků.

Spolupráce mezi policejními a zpravodajskými službami je základním předpokladem ochrany ČR, kde se tyto dvě bezpečnostní služby doplňují. Zpravodajská služba provádí monitorování teroristického útoku ještě v latentním stádiu a policejní složky disponují výkonnou pravomocí.

Hlavní ochranou před možným teroristickým útokem se zabývají tajné služby, především pak Bezpečnostní informační služba (dále BIS), která má velmi dobré vztahy se svými zahraničními partnery. Ministerstvo financí se zapojilo do aktivit, které mají v maximální možné míře zabránit financování terorismu.

Pro ochranu civilního obyvatelstva v případě teroristického útoku jsou na území ČR rozmístěny ochranné systémy. Celorepublikový průměr zabezpečení úkrytí je 15% obyvatel, v Praze je to asi 40%. Na území Prahy se jedná o 834 stálých úkrytů s kapacitou 161 000 obyvatel. Dalších 350 000 obyvatel může nalézt úkryt v Metru nebo ve Strahovském tunelu. Tyto úkryty byly budovány pro případ jaderné války a jsou odolné vůči tlakové vlně jaderného výbuchu. Poskytují ochranu proti účinkům klasických zbraní i ZHN, a to na dobu minimálně 72 hodin.[17]

[17] Vojsko. [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z:
<http://www.vojsko.net/index.php?clanek=terorismus/terorhrozbycr>

2.4.4 Hrozba zbraní hromadného ničení

ZHN jsou svou charakteristikou neporovnatelné se zbraněmi konvenčními. Jejich účinek je devastující jak na lidských životech, tak na životním prostředí. ZHN rozdělujeme na skupiny jaderné, chemické a biologické.

Z pohledu symetrických hrozeb můžeme vytyčit období, které bylo nejvíce zatíženo možným použitím ZHN, respektive použitím jaderných zbraní hromadného ničení. Toto období bylo pojmenováno studenou válkou, jelikož to byla válka tzv. „bez výstřelu“. Dva hlavní aktéři (USA a SSSR) disponovali tak masivním jaderným arsenálem, že i použití nepatrného procenta jaderných hlavic by znamenalo katastrofu globálních rozměrů a vedlo by nejenom ke zničení obou primárních aktérů studené války ale i k devastaci zbylého světa. Proto SSSR a USA byly v tzv. „patové situaci“.

Z pohledu asymetrických hrozeb zneužití ZHN můžeme říci, že po rozpadu SSSR a skončení studené války zavládl v nově vzniklých státech Sovětského svazu chaos a tudíž vznikl čilý a nekontrolovatelný obchod se zbraněmi prováděný na tzv. „černém trhu“. Tudíž existuje vážná hrozba získání ZHN teroristickými organizacemi, které je mohou poté použít v některé metropoli tzv. „západního světa“.

2.4.4.1 Jaderné zbraně

I když je možné získat jaderný materiál, zejména ze zásob rozpadlého Sovětského svazu, tak jím zatím disponují pouze státy. Zatím neexistuje žádný nestátní činitel, jenž by mohl tohoto materiálu využít pro výrobu jaderné bomby. Jelikož pro výrobu jaderné bomby je zapotřebí kombinace dovedností, znalostí, organizační potenciálu a financí. Proto v současné době mohou vyrábět jaderné hlavice pouze země jako USA, Rusko, Francie, Anglie, Čína a Izrael. Vlastními technologiemi na výrobu jaderných ZHN disponuje i Pákistán a Indie. Jsou tu i státy, které usilují o získání vlastních jaderných zbraní jako Severní Korea a Írán.

Hrozba užití jaderných zbraní hromadného ničení přímo proti euroatlantickým státům je velice účinným asymetrickým opatřením. Vynucuje si i přehodnocení životně důležitých zájmů západní civilizace. Avšak mnoho z této asymetrické výhody bude nenávratně ztraceno, jestliže bude jaderný útok skutečně proveden. Takový útok totiž může vyprovokovat ze strany napadených tvrdou a nemilosrdnou reakci. Mezi odstrašujícím

účinkem založeným na vlastnictví jaderných zbraní a jejich skutečným použitím leží jen velmi tenká hranice.

Jedním z význačných hrozeb použití jaderných zbraňových systému je HEMP³ hlavním vedlejším produktem vysokého vzdušného jaderného výbuchu, obvykle ve výšce 30 kilometrů. Následky jaderné exploze můžeme rozdělit zhruba na přímé (např. mechanické) a nepřímé (např. elektrické). Při výbuchu atomové zbraně nízko nad zemí převládají přímé následky. Energie uvolněná po výbuchu se mění na tepelnou a kinetickou energii, což vyvolává tepelnou a tlakovou vlnu. Přímými důsledky jsou tedy tlak, světlo, teplo. Jedním z nepřímých následků jaderného výbuchu je elektromagnetický impulz HEMP, který vzniká přeměnou gama paprsků v zemské atmosféře. Čím výše je výbuch uskutečněn, tím méně má přímých důsledků, tím větší je jeho nepřímý důsledek - HEMP. Optimálním by byl výbuch zcela mimo zemskou atmosféru. Například exploze ve výšce 300 km nad středem státu Nebraska by způsobila tak silný elektromagnetický impulz HEMP, že by zasáhl 90 procent území Spojených států. Prakticky všechny elektronické systémy jsou dnes potenciálně zranitelné impulzem HEMP, počínaje televizory a počítači, přes telefonní systémy, až po letouny a satelity. Vojenské komunikační systémy nejsou výjimkou. Jen relativně málo civilních i vojenských systémů je proti HEMP skutečně účinně chráněno. V rámci ministerstva obrany jsou taktické komunikační systémy pravděpodobně nejzranitelnější, následuje architektura velení a řízení na bojišti.[18]

2.4.4.2 Chemické zbraně

Chemické zbraně lze považovat za nejméně škodlivé ze všech zbraní ZHN. Avšak co ztrácejí na škodlivosti, vynahrazují na své nízké pořizovací ceně a lehké dostupnosti. V minulosti byly chemické zbraně mnohokrát použity v rozličných konfliktech např. za první světové války, anebo v Iráku proti kurdské menšině. V dnešní době jimi disponuje řada států jako Čína, Kuba, Egypt, Irán, Irák, Izrael, Libye, Myanmar (Barmský svaz), Severní Korea, Pákistán, Sýrie, Jemen. Použití chemických zbraní je sporné, jelikož proti dobře vybavenému a připravenému protivníkovi nemají efektivní účinek. Tudíž je

³ high-altitude electromagnetic pulse

[18] Co je to asymetrické ohrožení?. Army [online]. [cit. 2012-03-30]. Dostupné z:

http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_4/152.htm

nejefektivnější využití chemických zbraní v asymetrických konfliktech. Především proti nepřipraveným cílům jako je civilní obyvatelstvo.

2.4.4.3 Biologické zbraně

Je nejmodernější skupinou ZHN. Jejich výhodou je především jejich levnost, snadnost výroby, snadnost ukrytí, anonymní způsob rozšíření a vzhledem k dnešní globální společnosti je v případě infekčních biologických zbraní s dlouhou inkubační dobou možná globální působnost.

Posledním použitím biologických zbraní pro teroristickou činnost byla událost posílání obálek s antraxem v USA prostřednictvím americké pošty. Zde je zřejmé, že i s relativně malým množstvím nebezpečné látky je možné vyvolat překvapivě velkou odezvu civilního obyvatelstva.

2.5 Demografický vývoj

2.5.1 Základní definice demografie

Demografie jako taková je vědním oborem, který zkoumá vývoj lidské reprodukce. Tudíž pracuje se změnami počtu obyvatel, úmrtností, porodností a migrací obyvatelstva. Při studiu demografického vývoje spolupracuje demografie s geografíí obyvatelstva, neboť demografický vývoj je výsledkem jak přirozené změny obyvatelstva, tak i jeho migrace.

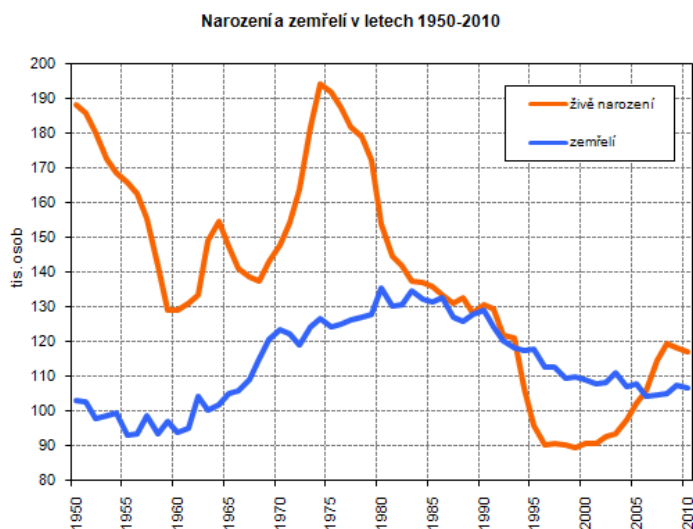
Demografii můžeme také definovat jako společenskou vědu vyhodnocující počet, složení, vývoj a strukturu obyvatelstva. Lidská populace je ve svém důsledku jedinečným biologickým systémem, jež je sice rozdělen do jednotlivých států, ale z historického hlediska můžeme říci, že zde vždy existoval určitý pohyb lidí mezi jednotlivými územními celky na celé planetě.

2.5.1.1 Demografický vývoj v ČR

Demografie z pohledu ČR je velmi důležitá, jelikož nám ukazuje skladbu obyvatelstva, porodnost, migraci, úmrtnost, úmrtnost dětí, nemocnost, sterilita, stárnutí populace, ale i počet svateb, rozvodů. V dnešní době se nejenom ČR, ale i celý západní svět zabývá jednou důležitou otázkou stárnutí populace. Stárnutí populace nemá jenom sociální vliv, ale jeho dopad můžeme sledovat i v oblasti veřejných rozpočtů a ekonomické sféře.

Demografické stárnutí populace je proces, při němž se postupně mění věková struktura obyvatelstva tak, že narůstá podíl skupiny osob, které jsou považovány za staré, tudíž postproduktivní a to vzhledem ke skupině osob v tzv. mladém věku, tedy předproduktivních a produktivních. Ještě přímočařeji můžeme říci, že populace stárne, když občané žijí déle a mají méně dětí. Populace je obecně považována za starou, pokud podíl obyvatel starších 65 let překročí 8% celkového počtu.

V ČR se demografickou problematikou zabývá Český statistický úřad (dále ČSÚ). Ze zaznamenaných údajů můžeme konstatovat, že průběh demografické křivky je proměnný avšak v roce 1994 se stala událost, která nebyla v ČR zaznamenána od druhé světové války. Jedná se o poměr mezi počtem úmrtí a porodů, kde křivka úmrtí poprvé překonala porody, čímž začalo české obyvatelstvo vymírat (viz. Obrázek 7).

Obrázek 7 – průběh počtu porodů a úmrtí[19]

Jedním ze zásadních aspektů, jež ovlivňují demografický vývoj obyvatelstva ČR je míra porodnosti. Ze známých údajů můžeme konstatovat, že z hlediska porodnosti není společnost schopna vlastní udržitelné reprodukce. Toto tvrzení dokládá obrázek 8, kde je ukázána míra porodnosti v ČR s porovnáním k jednotlivým zemím Evropy. V tomto porovnání jsme se umístili na předposledním místě.

Úhrnná plodnost			
Nejnižší úroveň		Nejvyšší úroveň	
Ukrajina	1,10	Irsko	2,00
Česko	1,17	Island	1,93
Slovensko	1,19	Francie	1,89
Slovinsko	1,21	Makedonie	1,77
Moldavsko	1,21	Norsko	1,75
Bulharsko	1,21	Nizozemsko	1,73
Bělorusko	1,22	Dánsko	1,72
Bosna a Hercegovina	1,23	Finsko	1,72
Itálie	1,23	Srbsko a Černá Hora	1,71
Polsko	1,24	Švédsko	1,65

Obrázek 8 – úhrnná plodnost žen z jednotlivých států[20]

Minimální úroveň plodnosti byla v České republice zaznamenána v roce 1999, kdy se narodilo dokonce méně než 90 tis. dětí a úhrnná plodnost dosáhla hodnoty 1,13. I když se od tohoto roku počty živě narozených zvyšovaly (včetně roku 2003), významné náznaky vzestupu porodnosti se zatím příliš neprojevují. Nositeli dramatických změn modelu plodnosti jsou mladí lidé narození v 70. letech, zejména pak ty narozené v jejich polovině a později. Tito lidé mohli již naplno využít možnosti, které přinesla revoluce v roce 1989 a které se jen velmi obtížně slučují s „rodinnou kariérou“. Odkládají tak založení rodiny a rození dětí do pozdějšího věku, nicméně údaje o plodnosti těchto generací žen naznačují, že již úrovně generací předchozích s velkou pravděpodobností nedosáhnou.[20]

2.5.2 Migrace obyvatelstva do ČR

2.5.2.1 Vývoj migrace

Česko mělo značné historické zkušenosti s imigranty. Již za první republiky žily v Československé republice značně velké národnostní menšiny. Národnostní struktura státu byla 6 miliony Čechů, 3 miliony Němců, 2 miliony Slováků a s dalšími národnostními minoritami jako Maďaři, Rusíni, Poláci, Židé.

Po druhé světové válce se Československo dostalo do sféry vlivu SSSR, což zapříčinilo zakonzervování stavu imigrantů na Československém území. Tento stav se změnil až s pádem tzv. železné opony a otevřením hranic. Od té doby můžeme zaznamenat značný nárůst imigrantů a od roku 2005 také značný nárůst trvalých pobytů.

[20]Projekce obyvatelstva České republiky[online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/\\$File/4025rra.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/$File/4025rra.pdf)

2.5.2.2 Migrační vliv na ČR

Jedním z možných a v EU podporovaných řešení otázky stárnutí populace bylo donedávna velmi propagovaná migrace obyvatel z jiných států, jež měla vyřešit nepříznivý demografický vývoj. Avšak v poslední době vyvstalo několik zásadních problematik, protože ne vždy jsou migranti plně začleněni do společnosti.

V dnešní době je ČR členem Schengenského prostoru, tudíž hranice ČR ztratili jednu ze svých funkcí kontroly přecházejících lidí. V důsledku toho se přesunula kontrola na hranice Schengenského prostoru, což zapříčinilo živelnější migrace uvnitř společného prostoru.

Často doprovázeným negativním jevem při migraci je působení organizovaného zločinu, který využívá svých prostředků k nelegální imigraci. Tyto skupiny nelegálních převaděčů často pocházejí ze stejného etnika, které sami převádějí. Zároveň působí uvnitř ČR jako nežádoucí prvky, které rozkládají samotnou společnost, jelikož se podílejí na zločinech, jako jsou obchod s bílým masem, prodej drog, finanční kriminalita atd.

Z pohledu demokratického vývoje ČR nemusí být imigrace tou nejlepší variantou, jelikož část imigrantů se po určitém čase vrací do své rodné země. V posledních době však roste počet žádostí o občanství ČR.

Můžeme konstatovat, že migrace obyvatel je globální problematikou, u které lze spatřovat vzrůstající vývoj. Je nezbytné si uvědomit, že migrující člověk odněkud vyšel, někam směřuje a pro svou migraci má určité, subjektivně závažné důvody. Má tak určitou představu o svém cíli. Na druhou stranu tato společnost, do které imigrant míří, má své tradice, svůj hodnotový žebříček a historicky danou náboženskou příslušnost, na kterých je celá společnost vystavěna a proto je nutné, aby tyto společenské normy měli imigranti na vědomí a respektovali je. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že imigranti vycházejí z určitého prostředí s jinými tradicemi, které by měly být respektovány.

Právě střet vzájemně odlišných kultur vyvolává jedny z velkých problémů při imigraci obyvatel. Často taková etnika vytvářejí uzavřené skupiny obyvatel, které nejsou plně integrovány do společnosti. V takových případech jsou tyto skupiny doprovázeny vznikem organizovaného zločinu, jenž využívá uzavřenosti skupin pro páčání trestné činnosti. Takto definované etnické skupiny imigrantů jsou často na hraně chudoby a z pohledu integrace do společnosti je můžeme považovat za společensky přehlížené, což

vede k řadě konfliktů mezi tzv. bohatým původním obyvatelstvem a tzv. chudými imigranty.

2.6 Ekonomické hledisko

2.6.1 Ekonomická krize

V dnešní době turbulentních výkyvů ekonomik a celkovou recesí, musíme definovat ekonomické hrozby, které hrozí ČR. Ekonomiku nemůžeme vnímat separátně, ale jako prvek, jenž ovlivňuje množství rozličných hrozeb. Z historického hlediska víme, že poslední hospodářská krize v 30. letech 20. století měla za následek nepředstavitelné následky ve formě rozvratu společnosti a vypuknutí největšího ozbrojeného konfliktu ve formě druhé světové války. Také můžeme konstatovat, že ekonomické krize se periodicky opakují.

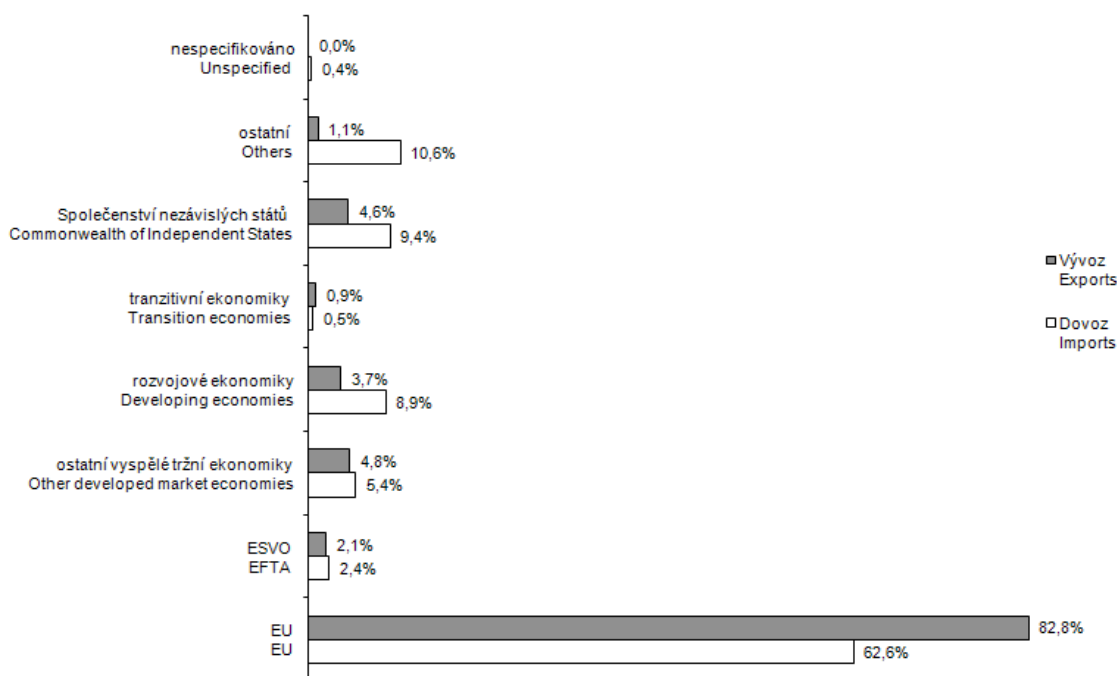
Ekonomickou krizi můžeme definovat jako všeobecné kolísání ekonomické aktivity, kdy ekonomika se nachází v sestupné fázi hospodářského cyklu. Jestliže hovoříme o ekonomické krizi, musíme mít na mysli delší časový úsek, v případě dnešní ekonomické krize se hovoří o tzv. ztracené dekádě. Tato doba je charakteristická hospodářským úpadkem, jehož důsledky se projevují nejenom v hospodářské oblasti, ale zasahují také politickou a společenskou oblast. V průběhu ekonomické krize dochází k celkovému oslabení státu, kdy klesá výroba, dochází k propouštění pracovníků, čímž se zvyšuje nezaměstnanost. V důsledku zmenšující poptávky zanikají firmy nebo finanční instituty přičemž v duchu Darwinovy evoluce přežívají jen ti nejsilnější.

Globální ekonomická krize vzniká nenápadně. K jejímu plnému propuknutí stačí většinou pár parciálních krizí z jednotlivých sektorů ekonomiky, které se řetězí a synergují spolu. Jestliže jsou takové dílčí krize dostatečně silné a nastávají v ekonomicky silném státu, jehož ekonomika je dostatečně propojena s jinými ekonomikami na globální úrovni, tak poté můžeme sledovat tzv. dominový efekt. Tedy takto kolabující ekonomiku můžeme přirovnat ke člověku, u kterého probíhá infekční choroba, jež se přenáší na jiné lidi (ekonomiky) o to více, čím jsou pevněji provázány s infikovanou osobou.

Od roku 2008 se nachází globální ekonomika a tím i ekonomika ČR v krizi, která se projevuje poklesem až stagnací ekonomického růstu. I když začátek této ekonomické krize nastal v důsledku hypoteční bubliny a bankovní krize v USA, poté se však přenesla do

Evropy, kde se projevila prostřednictvím nedůvěry trhů založené na zadluženosti jednotlivých států, kterou multiplikovaly deficitní rozpočty evropských států.

Z pohledu ČR probíhá ekonomická krize poměrně mírně v porovnání s jinými evropskými zeměmi. ČR totiž disponuje stabilním finančním sektorem a poměrně nízkým zadlužením státu. Avšak z pohledu ČR jako středně velké exportní ekonomiky, která je úzce zaměřená na export uvnitř EU, tak vyvstává hrozba sníženého ekonomického růstu ČR v důsledku úpadku cílových ekonomik z pohledu exportu. Z obrázku 9 vidíme, že zahraniční export ČR trpí viditelnou disproporcí, která zapříčiňuje viditelnou závislost české ekonomiky na ekonomiky zemí uvnitř EU.

Obrázek 9 – vývoz a dovoz podle skupin za leden 2012[21]

2.6.2 Problematika korupce

Další významnou hrozbu, kterou jsme mohli zaregistrovat je tzv. morální krize, která ovlivňuje a rozkládá českou společnost. Projevuje se ztrátou důvěry v politickou reprezentaci, policii, soudy a ve stát samotný. Významným jmenovatelem pro tento morální rozvrat je korupce.

Korupci je možno charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod. Korupce je projevem chyby v rozhodovacím a řídicím

procesu. Součástí korupčního vztahu je vždy ten, kdo rozhoduje, jeho moc odchylovat se od stanovených pravidel, výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu a nesprávnost, protiprávnost nebo amorálnost takového vztahu výměny. V širším smyslu je účast v korupčním vztahu etickým a mravním selháním jednotlivců. Schopnost instituce korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajících norem chování v příslušných institucích. Výskyt korupce může ohrozit životaschopnost demokratických institucí a tržních ekonomik a zároveň bezpečnost státu, a to jak z hlediska vnitřní, tak i vnější bezpečnosti.[22]

Velmi závažnou formou korupce a zároveň velkou hrozbou pro ČR je korupce na politické a státní úrovni. Zvláště pak provázanost některých lobbistů s politiky, které zapříčiňují uniky financí státu do „šedé sféry ekonomiky“. Druhořadý projev této korupce můžeme definovat jako občanskou nespokojenost a nedůvěru ve státní orgány, což má za následek oslabení státu jako takového.

2.7 Zhodnocení vymezených hrozeb

Vypracovaný text reflektuje vytyčené hrozby pravicového extremismu, kyberterorismu, konvenčního terorismu, demografického vývoje a ekonomického charakteru, které jsou definovány jak z pohledu vytyčení vlastní problematiky, tak z pohledu vývoje dané hrozby.

Teoretická část bakalářské práce, bude dále využita jako podklad pro vypracování její praktické části. V tomto oddílu se budu zabývat vypracováním bezpečnostní prognózy, která bude koncipována do jednotlivých částí, které jsou definovány v teoretické části bakalářské práce.

[22] Policie [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 BEZPEČNOSTNÍ PROGNÓZA HROZEB ČR

3.1 Vymezení pojmu prognóza

Pokud máme v úmyslu definovat prognózu jako takovou, tak nejdříve musíme objasnit pojem prognózování. Prognózování je obecnou činností vyjadřující systematické zkoumání budoucnosti vycházející z reálných informací, které se týkají daného objektu. Prognózování můžeme chápat jako činnost charakteristickou formováním vědeckých výpovědí o objektivně relevantních alternativních a variantních vývojových podmínkách.

Prognózování je vlastním jádrem prognostické činnosti, která obsahuje přípravu a organizování prognózování, vlastní prognostický výzkum a převod jeho výsledků do praxe.

Výsledkem prognózování je prognóza, kterou můžeme definovat jako systematicky vytvořenou výpověď o budoucím stavu objektivní reality, která se má realizovat za určitých podmínek a zpravidla v daném čase. Prognóza obvykle předkládá a zdůvodňuje výpovědi o rozličných alternativních či variantních možnostech budoucího vývoje, upozorňuje na různé spojitosti.

Prognóza by měla osvětlit mechanismus chování jevů během budoucího vývoje, analyzovat vztahy mezi očekávanými změnami, analyzovat vývoj podmínek (zdrojů, technických a ekonomických možností, bezpečnosti, organizačních opatření, vnějších vlivů, apod.), ovlivňující realizaci prognózovaného jevu. Prognóza proto musí vycházet z poznání zákonitostí společenského, bezpečnostního a ekonomického vývoje.

Jen výjimečně lze vytvořit jeden prognostický závěr, který má absolutní pravděpodobnost naplnění. Obvykle však prognóza předkládá bezpočet možných budoucích stavů a vývoje, které poskytují méně či více alternativní náhled na budoucí vývoj.

Výroky o budoucnosti lze považovat za prognózu jenom tehdy, jsou-li splněny následující podmínky:

1. Výrok v době pronesení nemá plně ověřitelnou pravdivost tj. je zde jistá neurčitost každé prognózy.
2. Výrok je uzavřen v určitém prostorovém a časovém intervalu, to znamená, že prognóza je kvantifikovatelná a časově určitá.

3. Výrok je možné prověřit co do použité metody.[23]

3.2 Sestrojení bezpečnostní prognózy

3.2.1 Vstupní předpoklady pro prognózu

Mým hlavním předpokladem je teze, která vychází z předpokladu, že dnešní ekonomická krize bude trvat nejméně jednu dekádu. Což bude mít za příčinu negativní ovlivnění, bezpečnostního, sociálního a ekonomického vývoje v ČR. Takto definované podmínky nenaznačují optimistický vývoj zvláště ve vztahu k hrozbám, kterým ČR čelí.

Sestavená prognóza je koncipovaná do tematických oddílů, které byly definované v teoretické části bakalářské práce. Z časového hlediska je prognóza sestavena pro dlouhodobé období.

3.2.2 Problematika pravicového extremismu

V nastalém nepříznivém ekonomickém vývoji budeme moci sledovat posilující tendence pravicového extremismu. Zvláště pak v synergii s prohlubující se nezaměstnaností, migrační politikou a politickou situací v ČR. Což bude mít za příčinu radikalizaci rétoriky extrémistů, která bude reflektovat ekonomický, sociální a politický vývoj v ČR, přičemž budou nabízet řešení významné svou razancí, rychlostí a jednoduchostí.

Lze předpokládat značný příklon obyčejných občanů k extrémistické ideologii v důsledku sociálního napětí ve společnosti, které vyústí ve zhoršení postavení menšin ve společnosti. V důsledku čehož budou tyto menšiny obviňovány z negativních společenských jevů. Také dosavadně dobře vnímané menšiny, které se zdárně zapojily do společnosti tak budou extrémisty obviňovány za to, že „berou pracovní místa českým občanům“.

Pravicoví extrémisté jako každá vyhraněná skupina začnou masivně využívat internet s ohledem na sociální sítě, které budou využívat pro svou propagaci. Dalším využitím sociálních sítí bude plynout z manipulace s davy, kde budou extrémisté vysílat varovné zprávy o pohybu menšin jako „stěhování Romů do vašeho města“ a také líčením

[23] JUDR. VLADIMÍR LAUCKÝ. Bezpečnostní futurologie. Zlín, 2007.

smyšlených historek o kriminálních činnostech členů minoritních skupin, které budou extrémisté publikovat pod smyšlenými jmény, jež je budou legitimizovat jako nezaujaté obyčejné spoluobčany. Můžeme také očekávat přesun finančních zájmů extremistů na internetovou platformu, která skýtá potřebnou anonymitu pro prodej materiálu s pravicově extremistickou nebo neonacistickou tematikou. Naopak budeme vidět ústup z pořádání hudebních koncertů, které budou účinněji potlačovány ze strany PČR.

V nastalém sociálním neklidu budou profitovat především extremisticko-populistické strany, které budou reflektovat rozhořčenost a nespokojenost se soudobým stavem v ČR. Jednou z nejvýznamnějších takto charakterizovaných stran bude Dělnická strana sociální spravedlnosti (dále DSSS), která bude mít snahu o pohlcení rozličných extremistických a protestních uskupení. Tudíž se jejich rétorika přesune i ke kritice dosavadních „etablovaných“ stran, což bude mít za následek sice zmírnění extremistické rétoriky, avšak v důsledku toho budou lákavou alternativou pro „protestní voliče“. V důsledku čehož můžeme očekávat vzrůst preferencí DSSS.

V nastalém vývoji se bude aktivizovat radikální uskupení Blood & Honor a zvláště pak militantní uskupení Combat 18, které se bude prezentovat ozbrojenými až teroristickými útoky proti tzv. „nepřítelům bílé rasy“. Tato organizace strukturálně založená na myšlence „odporu bez vůdce“, čili bude založena na vůli jednotlivce se zapojit a nikoliv čekat na nařízení od velitele buňky. Tato militantní organizace bude mít snahu rekrutovat členy z bezpečnostní komunity (státní, nestátní), nejenom pro informace, ale i pro zkušenosti s bojovými technikami.

Budeme moci vidět vznik tzv. třetí cesty na extremistické scéně v ČR. Toto uskupení bude vycházet z nacistické a komunistické ideologii tzv. sociální nacionalismus, popřípadě třídní nacionalismus. Vniklé uskupení bude vycházet z italského hnutí Casa Pound.

Z evropského hlediska můžeme očekávat propojování extremistických skupin v jednotlivých státech EU. Tento trend budeme moci vidět zvláště mezi sousedními státy. ČR tudíž bude muset dbát zvýšeného koordinačního úsilí s bezpečnostními složkami jednotlivých států. Také bude zřejmé extremistické rozdělení EU do několika částí. V tradičních západoevropských státech se budou etablovat extremistické skupiny, které se budou profilovat i proti imigrantům z tzv. postkomunistických států. Také můžeme říci, že takto vyhraněné extremistické strany budou v mnoha státech západní Evropy participovat

na vládní moci, což může mít za následek zavádění protiimigračních opatření a v některých případech i uzavření hranic z hlediska Schengenského prostoru. Dalším rozdělením budeme moci považovat i rozdělení států EU do skupiny tzv. jižních států a do skupiny tzv. severovýchodních států. Kde občané jižních států EU v důsledku ekonomické krize budou migrovat za pracovními příležitostmi do severovýchodních zemí EU, které nebudou tolik zasažené ekonomickou krizí. Také se bude v severovýchodních zemích zvyšovat extremistická rétorika proti finanční pomoci jihoevropským státům. Zvláště proti těm, které budou v nedobré finanční situaci a budou přitom součástí eurozóny.

Na závěr mohu konstatovat, že ohniska rasových nepokojů budou vznikat zvláště v rasově vypjatých regionech ČR. Musím také říci, že extremistickým uskupením se daří v době, když je oslaben stát jako takový a tudíž není plně schopen reagovat, popřípadě předcházet rasovým nepokojům. V důsledku toho mohu říci, že se situace v ČR nezlepší, avšak spíše zhorší v důsledku ekonomické krize.

3.2.3 Problematika kyberterorismu

Z dlouhodobého historického hlediska lze říci, že vývoj kyberprostoru prudce roste a proniká do rozličných odvětví soukromého a státního sektoru. Tudíž můžeme konstatovat, že vývoj kyberterorismu je a bude ovlivňován vývojem kyberprostoru.

Budoucí rozvoj IT technologií bude mít vliv na elektronizaci jednotlivých částí státní správy, samosprávy. Je možné také očekávat zvětšující se počet prvků kritické infrastruktury, které budou moci být napadeny skrze internetovou síť. Důsledkem toho bude vyvíjen velký tlak na státní bezpečnostní informační systémy, který bude realizován rozličnými kybernetickými útoky. Následkem čehož bude muset stát jako takový posílit kybernetickou bezpečnost, což bude mít neblahé účinky na státní rozpočty a bezpečnost v ČR.

Snahou ČR bude řešení kyberteroristické otázky na mezinárodním poli, jelikož kyberterorismus bude velmi závažnou globální hrozbou budoucnosti. Bude tedy viditelná určitá snaha ze strany mezinárodního bezpečnostního společenství o regulaci kyberprostoru, což vyvolá nevoli u mnoha uživatelů internetu. Můžeme tedy očekávat vznik mnoha anonymních a decentralizovaných uskupení, jež se budou vymezovat proti zavedeným regulacím a budou kyberneticky napadat subjekty, které se budou hlásit k restriktivním pravidlům svazující kyberprostor.

Z globálního hlediska můžeme konstatovat, že světoví aktéři v oblasti kybernetické bezpečnosti budou dále posilovat kybernetickou ochranu. Budeme moci vidět globální kybernetické konflikty mezi těmito aktéry, které budou směřovány především do oblasti špionáže a kontrašpionáže. Zvláště pak budeme vidět snahu tzv. rozvojových států o získání informací v oblasti ekonomiky, know-how, patentů atd. Důležitým aspektem v těchto konfliktech bude taky vypátrání pravého původce útoků, respektive budou zde snahy o diskreditaci jednotlivých aktérů prostřednictvím zavedení stopy původce kyberterorismu k požadovanému subjektu, který má být očerněn. Nebo ukrytím vlastní stopy hackera u subjektu, jež je svými kybernetickými útoky známý, a tudíž není snaha pátrat dál.

Masivním rozvojem systémů DCS⁴ a SCADA⁵, které slouží ke kontrole klíčových procesů a funkcí kyberprostoru, můžeme očekávat snahu kybernetických útočníků o převzetí kontroly těchto systémů. Vzdálení útočníci budou mít snahu o převzetí kontroly nad klíčovými a vzájemně propojenými součástmi kritické infrastruktury (přehrady, vodovody, energetika, klimatizace v tunelech, letecká doprava a doprava jako taková, družicové systémy a v neposlední řadě i armáda, atd.). Útočníci budou mít snahu vydírat jednotlivé státy, nebo zničit majetek, zdraví a životy obyvatel. Tudíž můžeme konstatovat, že dodnes latentní hrozba bude v budoucnu nabývat i nelatentní podob.

V důsledku rozvoje tématu kybernetické bezpečnosti budeme moci vidět nárůst odborníků pohybujících se v oboru. Můžeme také očekávat zvýšení počtu hackerů se znalostí bezpečnostních systémů, kteří se mohou etablovat z bezpečnostní komunity odborníků. Tito lidé budou na tzv. černém trhu velmi žádaní. Lze tedy očekávat, že mnozí hackeři budou najímáni teroristickými organizacemi, společnostmi a státy, které nemají dostatek zdrojů, aby si vycvičila vlastní hackery.

V oblasti obchodních společností můžeme předpokládat posilování kybernetické bezpečnosti zvláště u firem, které jsou životně závislé na informačních systémech a informacích v nich. Také zde budou subjekty, které se budou snažit o zisk těchto informací. Je pravděpodobné zvýšení konkurenčního boje ve formě kybernetických útoků na obchodní společnosti, při kterých bude vyřazen informační systém společnosti, což může vést k ochromení až zničení dotyčné společnosti.

⁴ Digital Control Systems

⁵ Supervisory Control and Data Acquisition Systems

Poslední období vývoje ve světě ukázalo, jak západoevropské státy jsou náchylné na turbulence ve svých ekonomikách. Můžeme tedy předpokládat, že díky dosavadnímu vývoji elektronizace a globalizace ekonomik dojde ke zvýšení počtu kybernetických útoku na finanční sektor. Také lze předpokládat vytvoření nového směru tzv. „ekonomický terorismus“, kde zájmové skupiny budou mít snahu o destabilizaci ekonomik pomocí dezinformačních a poplašných zpráv.

Vznikem sociálních sítí můžeme registrovat nový trend v kyberterorismu. V budoucnu můžeme registrovat průnik zájmových skupin do sociálních sítí, které budou mít snahu využívat těchto sítí z hlediska zdroje informací, které budou dále zneužity. Další snahou těchto skupin bude snaha o manipulaci s davem prostřednictvím rozšíření poplašné zprávy, propagací ideologie, vybízení k protiprávní a protistátní činnosti a obecné manipulace s veřejným názorem. Neblahým faktem bude také přebírání těchto, mnohdy záměrně vyprodukovaných, informací ostatními sdělovacími prostředky.

Bude také možné rozeznat značný tlak na zvýšení znalostí občanů a státních zaměstnanců v oblasti internetové bezpečnosti, zvláště pak zvýšení ochrany proti sociálnímu inženýrství.

Kyberterorismus bude čím dál tím víc využíván ve spojení s armádou. Zde bude plnit podpůrnou roli k pozemním, námořním a leteckým útokům. Konvenční vojenský útok bude prováděn klasickou cestou po zemi, moři a ve vzduchu, načež kybernetický útok bude hrát roli dezinformační, ochromující komunikaci a informační síť, a také útoku na kritickou infrastrukturu a finanční sektor. Zvyšující automatizace a robotizace armád a tedy i jejich celková elektronizace, povede ke kyberteroristickým útokům vůči takto vybavené armádě, což povede k ochromení a snížení její akceschopnosti.

Jednou z velkých hrozeb bude dosud neřešená ochrana inteligentních zařízení, jako jsou například inteligentní telefony a tablety. Vzhledem k jejich masovému využívání a v budoucnu značně preferovanému trendu integrace řídicích funkcí vzdálených systémů do inteligentních zařízení.

Z výše uvedeného můžeme říci, že kyberterorismus bude velkou hrozbou zvláště pro technologicky vyspělé státy, u kterých je část státní správy zelektronizován tzv. e-Government. Tudíž kyberterorismus bude hrozit zvláště tzv. západnímu světu, do kterého se řadí i ČR.

3.2.4 Problematika konvenčního terorismu

Konvenční terorismus bude procházet v budoucích několika letech dynamickými změnami, jež v důsledku povedou ke zvýšení jeho efektivnosti. Můžeme také očekávat propojování některých vymezených hrozeb s terorismem, což povede ke vzájemnému ovlivnění a synergii.

Jestliže mluvíme o vývoji terorismu, pak nelze opomenout vliv informačních technologií na zkoumané téma. Můžeme očekávat masivní rozšíření využívání internetu jako média k propagaci, ovlivňování davů či vyprovokování občanského neklidu. Lze předpokládat, že dojde k masivnímu využívání kybernetického zločinu k financování teroristických organizací. Bude se také čím dál tím více prolínat hrozba terorismu a kyberterorismu, což povede k masivnějším a brutálnějším útokům proti kritické infrastruktuře a tedy i ke zvýšení množství útoků, které budou mít za následek značné ztráty na lidských životech. V neposlední řadě, budeme moci registrovat využívání informačních a komunikačních technologií ke komunikaci a aktivaci spících teroristických buněk, přičemž ke komunikaci bude využívána nejmodernější kryptovací technologie.

Z pohledu rekrutace teroristických organizací můžeme očekávat stálý příliv členů z tzv. klasických muslimských zemí ve kterých má terorismus již historický základ. Také lze počítat s rekrutací ze států, ve kterých je rozvrácen sociální, politický a ekonomický systém, což často vede k občanským válkám. Tyto státy reprezentují zejména země afrického kontinentu. Další skupinou můžeme charakterizovat jako státy východní Evropy, ve kterých se nachází značná muslimská základna. Zásadním zdrojem rekrutů budou v budoucnu zejména sociálně vyloučení imigranti v severoatlantických státech z výše zmíněných typů států. Takto vyhraněné etnika budou sociálně vyčleněna od tzv. původního obyvatelstva. Budou ve větší míře zakládány ghetta, osady a uzavřené komunity s těmito imigranty, což povede ke zvýšení kriminality a deprese ze sociálních rozdílů ve společnosti. Takto definované prostředí bude velkým podhoubím pro nábor do teroristických organizací zvláště v době, kdy jednotlivé instrukce a teroristické výcvikové programy mohou být šířeny skrze internetové prostředí. Další budoucí kritickou skupinou budou příznivci ze západních zemí, kteří budou verbováni především přes internet. Tito členové teroristických organizací budou mít poté výhodu západního vzdělání, nepodezřelého vzhledu a původu. Jejich působnost může být aktivní nebo jako spící agenti či jako informační člunek v teroristické organizaci.

V důsledku globalizace hrozby terorismu bude muset ČR vyvíjet značné úsilí o koordinaci protipatření s EU a světovým protiteroristickým úsilím. Bude se jednat o rychlý a kvalitní přenos validních informací.

Teroristické organizace budou čím dál více využívat hybridních hrozeb, kde teroristé budou využívat zdroje jak vojenské, tak civilní. Jedná se tedy o synergii a kombinaci jednotlivých způsobů, metod a stylů vedení boje za účelem využití slabých stránek protivníka. Jde o kombinaci jednotlivých stylů válčení, které byly v minulosti využívány samostatně. Můžeme tedy očekávat simultánní využití stylů válčení a teroristických metod. Tudíž bude využíváno rozličných různorodých teroristických metod, na které nebudou cíle těchto útoků připraveny, což povede ke značné efektivitě útoků, kterou jsme mohli vidět při leteckých útocích v 11. září 2001. Bude se jednat tedy o využití neortodoxních metod vedení boje a jejich kombinací za účelem spáchání co největších a nejefektivnějších škod na nepříteli, který neměl čas se na tuto situaci adaptovat.

Z pohledu ČR můžeme očekávat stagnaci hrozby z pohledu náboženských teroristických skupin, které jsou v dnešní době představovány především fundamentálním islamismem. Tento pohled vychází z historického poznání, kdy řada teroristů pobývala nebo se dokonce cvičila v bývalé Československé socialistické republice a dnešní době je ČR z pohledu teroristů spíše klidné území pro přípravu teroristických útoků na jiné evropské země. Dalším aspektem potvrzující bezpečnost ČR z pohledu nábožensky orientovaných teroristických organizací je malá míra imigrace z převážně muslimských zemí, kde právě z imigrantů bývají sestaveny uzavřené komunity, které jsou někdy možným podhoubím pro podporu teroristických organizací. Proto můžeme konstatovat, že ČR bude i v budoucnu jednou z nejbezpečnějších zemí z pohledu terorismu.

Lze však očekávat nově se profilující hrozbu terorismu plynoucí z pravicové extrémistické scény. Můžeme předpokládat sílící vliv radikálních extrémistů, což se projeví posílením jejich vlivu ve společnosti a vyhraněním radikálních názorů. Pravicoví radikálové se budou pasovat do pozice zachránců tzv. „slušného bílého obyvatelstva“ a budou tak suplovat stát v místech, kde nedokázal dostatečně ochránit obyvatelstvo ČR před kriminalitou. To vyvrcholí v sestavování domobran před „menšinami“. Také můžeme očekávat zrod militantních skupin, které se budou zaměřovat na vedení guerillových⁶ bojů

⁶ Také nazýván partyzánským bojem je forma vedení ozbrojeného konfliktu, která se vyhýbá velkým a rozhodujícím bitvám a soustředí se na dílčí přepadové akce.

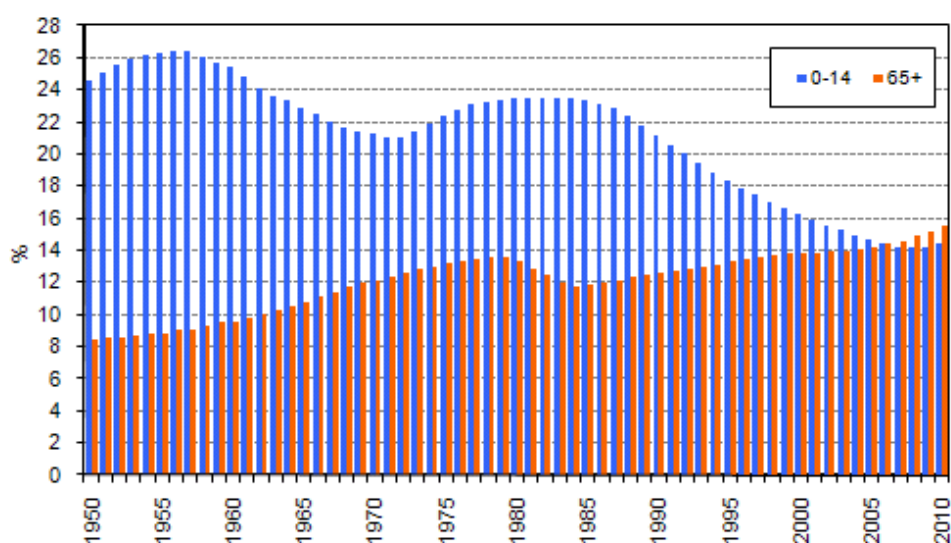
s menšinami, zvláště pak reflektovanými minoritami budou Romové, Muslimové a Vietnamci. Zatímco u prvních dvou menšin bude reflektována nepřizpůsobivost a kulturní rozdílnost, tak u Vietnamců bude reflektován hlavně organizovaný zločin a ekonomické hledisko, které extremisté pojmu jako tezi o přebírání pracovních míst původnímu obyvatelstvu. Extremisté podle hesla odporu bez vůdce budou na lokální úrovni měst zakládat ozbrojené buňky, které budou útočit na minority, což povede k uzavření menšin do komunit, ve kterých bude postupně převažovat radikální a nedůvěřivý postoj k původnímu obyvatelstvu ČR.

Vláda v ČR se bude snažit o tvrdé potírání extremismu, avšak v důsledku deficitu státních rozpočtů nebude moci nasadit efektivní množství výkonných složek k dostatečné ochraně obyvatelstva, což povede k excitaci dosavadního stavu a k vytvoření správných podmínek ke vzniku extremistické militantní buňky v oblasti.

3.2.5 Problematika demografického vývoje

Demografický vývoj můžeme v budoucích letech považovat za jednu z nejpalčivějších výzev nejen pro ČR ale i pro celý západní svět. Tento nepříznivý vývoj bude ještě umocňovat nepříznivý ekonomický vývoj ve spolupráci s deficitem státních rozpočtů a důchodových účtů.

Za hlavní premisu pro tvorbu prognózy jsem si vybral statistický vývoj dvou věkově rozdílných skupin lidí v ČR.

Obrázek 10 – Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65+ v letech 1950 – 2010[21]

Z obrázku 10 můžeme vidět jasný trend ve vývoji populace, který bude pokračovat i v budoucích letech. V budoucí dekádě můžeme předpokládat spíše zvyšující trend ubývání obyvatel ve věkovém rozmezí 0-14 let, což bude mít původ ve snižující porodnosti v ČR. Lze tedy předpokládat budoucí úbytek celkového obyvatelstva za předpokladu stagnace imigrace a snižování porodnosti obyvatelstva. Podle dat z ČSÚ lze předpokládat rychlost stárnutí na zvyšujícím se průměrném věku obyvatelstva, kdy dnes se pohybuje okolo 41 let, a na konci tohoto desetiletí můžeme předpokládat zvýšení o dva roky na 43 let.

Výsledný demografický vývoj bude mít negativní vliv na ekonomiku státu ať už vlivem deficitního důchodového účtu, tak i zmenšení produktivity práce obyvatelstva vlivem jeho stárnutí. Společnost se bude muset s touto výzvou vypořádat. Můžeme očekávat postupnou adaptaci společnosti na stárnoucí populaci, která se projeví aktivním zapojením obyvatel důchodového věku do společnosti. Také budeme moci vidět čím dál tím větší trend komerční sféry vyrábět zboží zaměřující se na skupinu seniorů. Dalším důležitým aspektem, který bude negativně ovlivňovat veřejné rozpočty ČR, budou výdaje na zdravotní péči o zestárlou populaci.

V problematice imigrace můžeme očekávat dynamické změny jak v ČR, tak i v celé EU. Můžeme předpokládat interní migrační pohyb v celé Evropě z tzv. ekonomicky slabých zemí do tzv. ekonomicky silných zemí z důvodu ekonomické recese. Zvláště pak budou emigrovat obyvatelé mladších věkových skupin, kteří budou dlouhodobě nezaměstnaní. Bude také patrný rozpoznatelný trend emigrace do zemí s význačným ekonomickým rozvojem, které reprezentují zejména země BRICS⁷ jenž se podle prognóz mají do roku 2050 stát dominantními ekonomikami světa.

Z pohledu ČR budou počty imigrantů klesat, avšak můžeme konstatovat, že se čím dál tím více budou zvyšovat počty imigrantů žádajících o státní občanství ČR. Tento efekt lze přičítat zvláště cizincům, kteří do ČR přicestovali v dětském věku, nebo děti imigrantů narozených již v ČR. Lze také konstatovat, že porodnost imigrantů značně převyšuje porodnost původních občanů. Což by mohlo imigraci zdánlivě posouvat do roviny hlavního řešení nepříznivého demografického vývoje. V budoucnu uvidíme, že takto jednoduché řešení není jednoznačné a bude skýtat mnoho rozličných hrozeb.

⁷ BRICS – ekonomické uskupení států Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jižní Afriky.

Jedním z velkých negativních následků imigrace bude také organizovaný zločin. Zvláště pak organizovaný zločin týkající se ruskojazyčných gangů, tedy „vory v zákoně“. Také nezanedbatelným skupinou organizovaného zločinu budou představovat příslušníci vietnamské komunity. Vietnamský organizovaný zločin bude především koncentrován ve velkých tržnicích jako pražská tržnice SAPA.

3.2.6 Problematika ekonomického vývoje

Jestliže chceme vytvořit kvalifikovanou prognózu ekonomiky ČR, musíme brát v potaz nejenom vývoj ekonomiky EU, ale i její vývoj v globálním měřítku. Proto je nutné vycházet z mezioborových poznatků a informací.

Můžeme tedy předpokládat i nadále velkou ekonomickou propojenost ČR na evropské ekonomice, což v důsledku povede k závislosti na ekonomickém a politickém rozhodování předních představitelů jednotlivých států. Budou zde však snahy z pohledu ČR o proniknutí na zahraniční trhy zvláště do zemi BRICS, zde však již budou mít silnou pozici nadnárodní firmy a národní firmy pocházející ze států s významnější mezinárodní politickou mocí. Proto proniknou jenom menší firmy se specifickými a výjimečnými výrobky a české společnosti zapojené v nadnárodních koncernech. Zvláště pak můžeme předpokládat model typu české firmy zařazené jako subdodavatele některé z větších národních firem například z Německa. V důsledku toho se nedá předpokládat v následující dekádě nějaká značná expanze českých firem na mimoevropské trhy, která by vedla k větší ekonomické nezávislosti na EU.

Jelikož v budoucnu můžeme očekávat i nadále silnou ekonomickou vazbu na EU a zvláště pak na Německo, tak nemůžeme opomenout značnou ekonomickou krizi. Ta zvláště tvrdě zasáhla eurozónu, což má za následek velmi negativní vliv na zbytek EU. Lze tedy předpokládat vývoj dále se prohlubující ekonomické krize, zvláště pak v jihoevropských státech jako je Španělsko, Řecko, Itálie a Portugalsko atd. V tomto kontextu můžeme předpokládat zhoršení fiskální stability, nezaměstnanosti a obsluhy státních dluhů. To povede k vystoupení některých nejvíce zasažených států z eurozóny a tím pádem vytvoření vícerychlostní Evropy.

Ve vyloučených státech budeme moci pozorovat zradikalizování veřejného mínění obyvatelstva, což povede k politickému nástupu populistických a extremistických stran, které se budou radikálně vymezovat proti imigrantům zvláště z oblasti Středního východu a Afriky. Také můžeme očekávat vyostření rétoriky směřované proti některým vůdčím

státům EU, zvláště pak proti Německu s ohledem na jejich historický vývoj. Bude také reflektována teze, že dluhy se platit nemusí.

Z pohledu EU můžeme očekávat silící trend institucionální integrace a přenášení pravomocí z úrovně státní do úrovně evropské. Tento trend prosazovaný zejména hlavními evropskými hráči jako Německo a Francie bude mít negativní rezonance zvláště pak u malých až středně velkých států, do kterých se může řadit i ČR. V důsledku toho bude v těchto státech patrný příklon obyvatel k politickým zástupcům reprezentujících protiintegrační směr. Z pohledu ČR můžeme tedy předpokládat spíše konzervativnější přístup k otázce evropské integrace.

V minulosti se agrární společnost měnila na průmyslovou a ta se po druhé světové válce změnila na společnost služeb. Dnešní společnost je tedy postavena na těchto třech pilířích, přičemž ji podpírá ještě neproduktivní státní pilíř. Ze statistických dat můžeme vyvodit, že počet zaměstnaných lidí v těchto čtyřech pilířích bude nadále klesat, díky efektivní strojové technice v zemědělství, robotizaci a automatizaci v průmyslu, digitalizaci ve službách a zeštíhlování státního sektoru v důsledku krize. V budoucnu lze počítat tedy s lokalizací a regionizací tří výše uvedených produktivních pilířů, zvláště pak zemědělství. Tato transformace bude probíhat u tzv. vyspělých zemí jako západní Evropa, Japonsko a USA.

Můžeme předpokládat, že i v nadcházející dekádě bude tržní hospodářství neboli kapitalismus dále deformován jak na úrovni jednotlivých států, tak na úrovni celé EU. Lze tedy počítat se státními intervencemi v jednotlivých částech ekonomik, což se bude projevovat podporou bank a společností. V důsledku toho lze očekávat neobrození a neefektivnění ekonomik. Organizace a firmy by se měly však řídit podle Darwinovy teorie evoluce, kde přežijí jen ti nejefektivnější a nejsilnější. V důsledku toho bude v EU dlouhodobě přetrvávat ekonomická krize, což povede ke snížení konkurenceschopnosti celé Evropy, což bude mít za následek dohnání evropské ekonomiky mladými rozvíjejícími se a „dravými“ ekonomikami reprezentující například uskupením BRICS.

V budoucí době lze i nadále předpokládat, že ekonomika bude závislá na nerozhodnosti státních představitelů v oblasti způsobu řešení ekonomické krize, což se v důsledku projeví v prodloužení dosavadní ekonomické krize a nedůvěrou finančních trhů, které znesnadní financování státních dluhů.

Z pohledu ČR lze tvrdit, že díky restriktivní politice šetření a státních škrťů pro snížení státního deficitu financí, bude snížena vnitřní ekonomická poptávka ČR. Takto nastavená opatření budou mít za účel uspokojit finanční trhy, což v důsledkulepší refinancování státního dluhu. V důsledku takto nastavené politiky restrikcí bude čím dál tím větší roli hrát proexportní orientovaná ekonomika ČR. Takto definovaná ekonomika poté ztrácí svou autonomii a bude záviset na stabilitě zemí, kam míří český export.

V budoucnosti můžeme očekávat ekonomickou stagnaci, která bude doprovázena sociálním neklidem, soupeřením o energetické zdroje, růstem vlivu nových „nezápadních“ mocností. Můžeme také očekávat vyostření některých vlivových konfliktů o nově nalezená ložiska nerostných surovin. Zvláště pak spory o nerostné bohatství obsažené v Arktidě, což povede k vojenským manévřům a diplomatickým rozepřím.

3.2.7 Vývoj v oblasti PKB

PKB jako každá komerční oblast reaguje a bude reagovat na sociální, ekonomický a bezpečnostní vývoj ve státě. Obecné tvrzení o tom, že ekonomická krize ničí soukromý sektor ve státě není úplné. Z mého pohledu lze říci, že každá krize v jakémkoliv systému odhaluje jeho slabá místa a nutí ho k evoluci. Můžeme tedy říci, že ekonomická krize se může pojmout i jako příležitost, kde nekvalitní a neefektivní zaniknou a naopak precizní aktéři, jenž tvoří svou výrobu na základě norem a systému jakosti, mohou dále vyniknout na konkurenčním trhu.

V budoucnu můžeme také očekávat v důsledku snižování státních rozpočtů a rozpočtů státních kapitol zvláště pak kapitoly ministerstva vnitra, že bude docházet k určité privatizaci dílčích úkonů doposud svěřených policejním složkám. Tento přerod bude doprovázen striktní právní regulací a státním dozorem.

Z pohledu kyberterorismu lze předpokládat sílící poptávku po odbornících kybernetické bezpečnosti jak v oblasti komerční sféry, tak v oblasti státní sféry. V komerční sféře budeme moci vidět sílící poptávku po pracovnících PKB zejména k ochraně citlivých firemních dat, která budou muset být chráněna především proti konkurenčnímu zpravodajství. Dalším chráněným zájmem společností bude kontinuita práce informačního systému, která bude ohrožena především DoS a DDoS útoky.

V důsledku úsporných opatření, která bude vláda zavádět, můžeme očekávat vzrůstající trend kriminality. Tudíž lze očekávat vyšší poptávku po SBS⁸.

Jak bude pokračovat vývoj v oblasti techniky, můžeme předpokládat čím dál tím větší integraci funkcí v SBS, tudíž bude patrný zvyšující se trend využívání tzv. chytrých zařízení jako tabletů a smartphonů. V důsledku podobných inovací bude zvýšena informovanost a akceschopnost SBS. Využíváním výše zmíněných chytrých zařízení vyvstane otázka zabezpečení těchto zařízení, zvláště pak při řízení vzdálených systému SCADA.

Speciálně u bohatších klientů, lze očekávat zvyšující se poptávku po začlenění bezpečnostních systémů do systému tzv. domácí automatizace a propojení je s již výše zmíněnými chytrými zařízeními, což bude znamenat rozšiřování trendu inteligentních budov.

Ekonomická krize bude vyvíjet tlak na úspornost a efektivnost využití finančních zdrojů v celém PKB. Proto bude patrný příklon k využití cloudových technologií a outsourcingu. V důsledku zvýšení konkurenceschopnosti budou některé firmy poskytovat outsourcingu podpůrných činností, které se souhrnně nazývají facility management.

⁸SBS - soukromé bezpečnostní služby

ZÁVĚR

ČR v takřka dvaceti posledních letech zažila bouřlivý bezpečnostní vývoj, který započal rozpadem bipolárního světa a vznikem českého státu, který se musel vypořádat s přerodem od autoritářského do demokratického státu. Tato transformace nebyla bezproblémová, zvláště pak otázka přerodu samotného státu. V důsledku šlo o přeměnu samotných základů státu a to moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Můžeme však konstatovat, že i přes všechny vytyčené problémy proběhl tento proces poměrně poklidnou cestou. Bývá často nazýván sametovou revolucí a stal se vzorovým příkladem pro nenásilný přerod státu.

V tomto kontextu porevolučních změn se ČR musela vypořádat s problémy tzv. mladé demokracie a začít se etablovat jako západoevropská demokracie. Také se objevily nové hrozby, na které se musela ČR naučit rychle a efektivně reagovat.

Pro řešení nastalých hrozeb se ČR z pohledu středně velkého státu začala zapojovat do aliancí a bezpečnostních uskupení pro posílení pozice a bezpečnosti ČR v Evropě. V důsledku toho začala ČR reformovat bezpečnostní a vojenské sbory. V dnešní době je alianční politika ČR velmi využívána, jelikož hrozby nabývají globálního měřítko a tudíž řešení na státní úrovni neposkytuje dostatečně efektivní variantu řešení problematiky.

Z dnešního pohledu ČR stojí před turbulentním obdobím, ve kterém můžeme očekávat dynamický vývoj hrozeb. Tyto hrozby se budou dále prohlubovat, prolínat a synergovat mezi sebou. Přičemž musíme mít na paměti, že všechny takto definované bezpečnostní hrozby budou probíhat v době, kdy celý vyspělý svět je ovlivňován nejenom finanční krizí, ale i krizí důvěry a morálky.

Bezpečnostní budoucnost ČR není jednoznačná ani neměnná. Můžeme tedy konstatovat, že bezpečnostní prostředí v českém státě je závislé především na vlastní stabilitě, nezávislosti a prosazování práva v české společnosti. Nestabilní stát neohrožuje jenom sám sebe ale i celý region. Proto je důležité, aby se ČR zasazovala nejenom o vlastní bezpečnostní prostředí ale i o bezpečnostní prostředí v EU.

Cílem mé práce byl ucelený náhled na bezpečnostní prostředí v ČR a to se zaměřením na období vývoje problematik v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Jedná se tedy o práci, která se snaží nastínit určitý vývoj jednotlivých problematik. Práce je poté zakončeno vytvořenou bezpečnostní prognózou.

Takto vytvořená prognóza má vytvořit určitý náhled na budoucí vývoj, jehož naplnění je spojen s různou mírou pravděpodobnosti. Avšak i prognóza, která je vytvořena s malou pravděpodobností poskytuje náhled, který nelze zanedbat, jelikož právě takové hrozby by svou realizací měly devastující účinky. Proto se i má práce zabývá jednotlivými prognózami, které mají různou míru naplnění.

CONCLUSION

Czech republic in almost last twenty years has seen rapid security development, which began with the disintegration of the bipolar world and the emergence of the state, which had to deal with transformation itself from an authoritarian to a democratic state. This transformation has not been smooth, especially the issue of transformation of the state itself. There were many foundations of transition state and the legislative, executive and judicial.

However, we can say that despite all the issues set out an authoritarian state transition took place in a relatively peaceful democratic means. This process often called velvet revolution became the model as an example for non-violent transformation of the state.

In this context, post-revolutionary changes in Czech republic had to address problems of the young democracy and begin to establish itself as a Western democracy. Also there are new threats to which the Republic had to learn quickly and effectively respond.

To address threats occurring in the Czech republic for a medium-sized state began to engage in alliances and groupings to enhance safety and security of the Czech republic position in Europe. As a result, began to adapt the Czech republic security and military forces. Today, the alliance policy of the Czech republic is very used, because threats take a global scale and therefore the solution at the state level does not provide an effective alternative solution to the problem.

In retrospect Republic faces a turbulent period in which we can expect the dynamic evolution of threats. These threats will continue to deepen, and synergy mingle among themselves. We must keep in mind that all of the following defined security threats will be held at a time when the whole world is influenced not only by the financial crisis but a crisis of confidence and morale.

Security future Czech republic is not clear nor immutable. We can therefore say that the security environment in the Czech state depends primarily on its own stability, independence and law enforcement in the Czech society. Unstable nation threatens only himself but also the whole region. It is therefore important that the Czech republic has

worked not only for own security environment but also the security environment in the European union.

The aim of my work was a comprehensive insight into the security environment in the Czech republic with a focus on development issues in the past, present and future. It is therefore a work that seeks to outline the evolution of certain issues. The work is then completed by establishing security prognosis.

Thus generated prognosis creates a certain preview of the future whose fulfillment is associated with varying degrees of probability. But even forecast that is created with a small probability provides insight that can not be neglected, since it is precisely such a threat would be the realization of its devastating effects. This is why my work deals with the individual forecasts, which have varying degrees of fulfillment.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bezpečnostní strategie ČR 2011. Usnesením vlády ČR č. 665 ze dne 8. září 2011 o Bezpečnostní strategii České republiky.
- [2] FRANK, L. Analýza a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik v ČR, Dizertační práce, Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií, Brno, 2006, dostupné on-line: <http://is.muni.cz/th/16735/fss_r/disertacni_prace.pdf>
- [3] Bezpečnostní rada státu, Úřad vlády České republiky, Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky, PRAHA, 2000, dostupné on-line: [http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/zprava_o_stavu_zajisteni_bezpecnosti_CR.pdf]
- [4] MV ČR, Odbor Bezpečnostnej Politiky, Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, Krizové řízení, Praha 2005
- [5] PALEČEK, M. a kol., Prevence rizik, Praha 2006, ISDN 80-245-1117-7
- [6] FRANK, L. Bezpečnostní prostředí České republiky. In: [online]. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/mo/obrana_a_strategie/1-2003cz/frank.pdf
- [7] Bezpečnostní politika České republiky – výzvy a problémy: Sborník statí ke konferenci „15 let vývoje bezpečnostní politiky a armády v Československu a České republice“ [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2004 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: http://ceses.cuni.cz/CESES-73-version1-sbornik_bpcr_vyzvyaproblemy.pdf
- [8] Sborník "Bezpečnostní a vojenská strategie". Editor Milan Kubeša. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-622-9. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/informacni-servis/sbornik-seminarnich-vystoupeni-bezpecnostni-a-vojenska-strategie.html>
- [9] MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. [s.l.] : Barrister & Principal, 2003. 651 s.
- [10] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zmapování postojů veřejnosti v České republice k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám a jejich šířitelům s ohledem na integraci menšin a cizinců. 2010, 57 s. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

- [11] TEJCHMANOVÁ, Ladislava, Jiří PĚTIOKÝ a Jiří BENEŠ. Zpráva o problematice extremismu na území české republiky v roce 2010 a vyhodnocení koncepce boje proti extremismu pro rok 2010 a ke koncepci boje proti extremismu pro rok 2011. [online]. Praha 7 – Letná: Ministerstvo vnitra ČR, 2011[cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>
- [12] Wikipedia. [online]. United States: A, 2001-12-11 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Internet_map_1024.jpg
- [13] JANOUŠEK, Michal. Kyberterorismus: Terorismus informační společnosti. Strategie a obrana [online]. 2006, č. 2, [cit. 2012-03-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2006/2-2006/kyberterorismus-terorismus-informacni-spolecnosti.html>>.
- [14] Věcný záměr zákona o kybernetické bezpečnosti: Návrh pro vnější připomínkové řízení. In: 2012. Dostupné z: <http://www.nbu.cz/cs/aktuality/592-pripominkove-řízení-k-navrhu-vecneho-zameru-zakona-o-kyberneticke-bezpecnosti/>
- [15] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Strategie boje proti terorismu: pro léta 2010 - 2012. 2010[cit. 2012-03-24], 27 s. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>
- [16] Bezpečnostní informační služba: Vnitřní zpravodajská služba České republiky. [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://www.bis.cz/terorismus.html>
- [17] Vojsko. [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.vojsko.net/index.php?clanek=terorismus/terorhrozbycr>
- [18] Co je to asymetrické ohrožení?. Army [online]. [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_4/152.htm
- [19] Narození a zemřelí v letech 1950 - 2010. Český statistický úřad [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/narozeni_a_zemreli_v letech_1950_2010
- [20] Projekce obyvatelstva České republiky[online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/\\$File/4025rra.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/B0001D6145/$File/4025rra.pdf)
- [21] Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

[22] Policie [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.policie.cz>

[23] JUDR. VLADIMÍR LAUCKÝ. Bezpečnostní futurologie. Zlín, 2007.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
AN	Autonomní nacionalisté
BRICS	Ekonomické uskupení států Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jižní Afriky.
CSIRT	Computer Security Incident Response Team
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DDoS	Distributed denial of service
DoS	Denial of Service
DS	Dělnická strana
DSC	Digital Control Systems
DSSS	Dělnická strana sociální spravedlnosti
EU	Evropská unie
HEMP	High-altitude electromagnetic pulse
ICT	Informační a komunikační technologie
ICS	Information and Communication Security
IT	Informační technologie
MV	Ministerstvo vnitra
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NO	Národní odpor
NPD	National demokratische Partei Deutschland
NSA	Národní bezpečnostní agentura
NATO	The North Atlantic Treaty Organization
PČR	Policie České republiky

SBS	Soukromé bezpečnostní služby
SCADA	Supervisory Control and Data Acquisition Systems
SPR – RSČ	Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ZHN	Zbraně hromadného ničení

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1: Časové rozložení misí NATO[6].	15
Obrázek 2 – Ohrožené lokality[10].....	24
Obrázek 3 – Vnímání menšin[10]	26
Obrázek 4 - Vývoj kybernetického prostředí v ČR. Zvětšený obrázek viz. příloha.	29
Obrázek 5 – kyberprostor[12].....	32
Obrázek 6 – četnost teroristických útoků[15].....	37
Obrázek 7 – průběh počtu porodů a úmrtí[19].....	42
Obrázek 8 – úhrnná plodnost žen z jednotlivých států[20]	43
Obrázek 9 – vývoz a dovoz podle skupin za leden 2012[21]	46
Obrázek 10 – Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65+ v letech 1950 – 2010[21].....	57

SEZNAM PŘÍLOH

PI Vývoj kybernetického prostředí v ČR.

PŘÍLOHA P I: VÝVOJ KYBERNETICKÉHO PROSTŘEDÍ V ČR

